KEMALETTİN TUĞCU

Balıkçının Kızı

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN TUĞCU DİZİSİ-27

BALIKÇININ KIZI

Millî Eğitim Bakanlığı'nca, 7 Ekim 1985 Tarih, 2197 sayılı Tebliğler Dergisi'nde, İlk ve Ortaokul öğrencilerine duyurusu yapılmıştır.

KEMALETTİN
TUĞCU

BALIKÇININ KIZI

KEMALETTİN TUĞCU

27

Damla Yayınevi Nu.: 68

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 27

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak-İç Resim
İlhan Ökkeş

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-256-6

DAMLA YAYINEVİ®
Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

BALIKÇININ KIZI

– 1 –

Nevin Hanım telâşla yıkık duvardan kayıkların çekildiği arsaya girdi. Orada, kayıkhane kemerinin üstünde gecekondu kadar ufak bir evcik vardı. Bu arsada, her hâlde, yanmış olan büyük yalının bahçesine ait birkaç çam ağacı bulunuyordu.

Rıhtım yer yer yıkılmış, taşları denize uçmuştu. Denizle birleşen yerlerden balıkçı kayıklarını çekip arsaya almışlardı.

Çam ağacına iliştirilmiş bir balık ağının kopuk yerlerini on üç yaşlarında kadar bir kız tamir ediyordu. Arkasında bir erkek gömleği vardı. Yeni gelişen göğüsleri bu gömleğin altından beliriyordu. Ayağında bütün kızaların ve erkeklerin giydikleri o soluk renkli pantolonlardan biri vardı.

Nevin Hanım kıza doğru ilerledi. Yanında on iki yaşlarında kadar bir oğlan vardı.

— Baksana kızım! diye seslendi.

Kız başını kaldırdı. Elleri alışık olduğu için görmeden de ilmek atıyor ve konuşurken ağın eksik gözlerini tamamlıyordu.

Gözleriyle sorar gibi baktı. Nevin Hanım:

— Kızım, dedi. Burada hiç kayıkçı yok mu? Çok acele işimiz var. Okula kayıda yetişeceğiz. Vapura yarım saat varmış. Otobüs bizi yetiştiremez. Taksi aradık, o da yok.

Kız fazla heyecanlanmadan:

— Bu saatte taksi bulamazsınız, dedi. Yazlığa gelenlerden akrabanız yok mu? Kimse kayığa binmiyor ki, kayık bulunsun.

— Kızım böyle darda kalanlar ne yapar bu köyde?

— Akşamdan düşünür nasıl gideceğini. Karşıda kalsaydınız bu sıkıntıya düşmezdiniz.

— Kızım doğru ama olmadı işte. Sizin tanıdığınız yok mu?

— Vallahi teyze kimse uykudan kalkıp sandal indirmez denize. Zaten bir iki balıkçı var.

— Buralı olduğunuza göre bir çare bulamaz mısınız?

— Muhakkak gitmeniz mi gerekli?

— Elbette. Ayhan'ı okula yazdıracağım. Şimdi ana baba günüdür orası.

— Siz rıhtıma gelin, merdivenlerde bekleyin.

Çocuk yaşındaki genç kız kalktı. Eliyle rıhtımın bir iki merdiven basamağı olan yerini işaret etti. Sonra kayıkhanenin üstündeki küçük eve seslendi:

— Anne, ben karşıya gidiyorum.

Kendisi görünmüyordu. Bir kadın sesi:

— Ne var karşıda? dedi.

— Bir iş çıktı anne. Yazlıkçılardan birinin başı sıkılmış.

— Dikkat et. Deniz, hava belli olmaz.

Kız kayıkhanenin içine girdi. Sonra bindiği bir kayığı rıhtım taşlarına tutunup eliyle yürüterek merdivenlerin önüne geldi.

— Atlayın bakalım! dedi.

Nevin Hanım dengesini bulmaya çalışarak sandala bindi. Oğlunu da yanına aldı. Ne olacağına bakıyordu. Kız baştaki küreği rıhtım taşlarına dayayıp sandalı açtı ve kürekleri iskarmozlara takmaya başladı.

Bu sırda küçük evden bir kadın çıkmış, sesleniyordu:

— Deniz, dikkat et kızım!

Kız tek kürekle kayığı kıyıya paralel hâle getirirken:

— Uzatma işte anne, dedi. Hemen dönerim.

İki küreği de takmıştı. Kıyı kıyı iskeleye doğru gidiyordu. İki kürek aynı zamanda aynı derinlikte denize dalıyordu, ince, narin sandal iskelenin önünden geçti, birkaç yalıyı daha geride bıraktı. Nevin Hanım kızın nereden bir sandalcı bulacağına bakıyordu.

Sandal boğaza doğru bir hayli gitti, sol taraflarında akıntı bazen burularak, bazen dibinden doğru kaynayarak akıyor, küçücük dalgalar sıçrıyordu.

Deniz, yavaş yavaş akıntının rıhtımı yaladığı yere kadar geldi. Ayağındaki sandal ayakkabılarını çıkartıp yan tarafa koydu. Bir ayağını oturak tahtasının önündeki yuvarlak tahtaya dayadı.

— Teyze, dedi. Dümen iplerini al. Sağdakini biraz çek. Tamam. Şimdi fazla kıpırdamayın, dengeyi bozmayın.

— Kızım ne yapacaksın?

— Konuşma teyze, ben bugün geçmiyorum karşıya.

Sonra usul usul rıhtıma büsbütün sokulup birden sandalı akıntının üstüne aldı ve alt dudağını hafifçe ısırarak arkasına yaslana yaslana kürek çekmeye başladı.

Sahil olduğu yerde dönüyor ve gittikçe sandal açığa düşüyor ve iskelenin önüne doğru kayıyordu. Kız:

— Teyze sağ ipi biraz daha çek, dedi.

Kadın heyecandan tıkanacak gibiydi. Ama artık susmaktan başka çare yoktu. Yavaş yavaş boğazın ortasına geliyorlardı. Karşı kıyı yaklaşır gibiydi. Kızın yanakları yavaş yavaş kızarıyor, arkasına daha çok yaslanıyor, ara sıra önündeki ağaca dayadığı ayağını değiştiriyordu.

Artık dönüş yoktu. Nevin Hanım:

— Aman yavrum dikkat et, dedi.

Kız ağzını açıp cevap vermedi. Nefesi boşalıp gücünü kaybetmek istemiyordu. Hep biteviye kürek çekiyor, yalnız burnundan hesaplı olarak soluk alıyordu.

Nevin Hanım, onun küçük ellerine dikkat etti. Sonra da tahtaya dayadığı ayağına baktı. Bu ayak yalnız ufak ve çocuksu değildi. Aynı zamanda güzeldi.

Narin ve ince sandal, epeyce kilolu olan Nevin Hanım'ın ve oğlunun ağırlığı ile hayli denize oturmuştu. Denize bir karış ya var, ya yoktu. Uzaktan bir düdük sesi duyuldu.

Kız başını çevirip baktı. Boğazı ortalayıp İstanbul'a doğru bir vapur akıp gidiyordu. Kız kürekleri aynı tempoda çekmeye devam ediyordu. Vapur biraz uzaklardan geçti. Kız sol küreği biraz kuvvetle çekerek vapurun baş dalgasını atlatmaya hazırlanırken:

— Telâş etmeyin teyze, dedi.

Nevin Hanım'ın yüreği duracak gibi oldu. Dişlerini sıktı, nefesini tuttu, sandal bir iki defa baş tarafından gelen dalganın üzerinde hopladı. Sonra deniz yine düzeldi ve sandal aynı hızla ilerlemeye başladı.

Deniz yorulmuştu. Ara sıra nefeslerini tanzim için omuzlarını kıpırdatıyordu. Burun kanatları belli belirsiz oynuyor, narin ve ince yüzünde çene adaleleri hafiften kıpırdıyordu.

Buynunda ve alnında ter taneleri belirmeye başlamıştı. Yüzü gittikçe daha fazla kızarıyordu.

Bir iki defa daha aykalarını değiştirdi. Karşı kıyı yaklaştıkça Nevin Hanım'a bir emniyet geliyordu. Kızın küçük ayağına daha dikatle baktı. Bir kadın, hattâ kız ne kadar güzel olursa olsun, o dar ayakkabı yüzünden parmakları kutu inciri veya balçık hurması gibi birbirine bitişirdi. Bu kızın ayak parmakları yuvarlak ve birbirinden ayrı gibi duruyordu. Âdeta bir eldi kızın ayakları.

Belki karşı kıyıya çok yaklaşmış olmanın verdiği güçle kız ağzını açtı:

— Pek baktın teyze! dedi.

Nevin Hanım:

— Haklısın yavrum, dedi. Bayıldım ayaklarına.

Deniz, sabahın erken saatlerinde kayık bulamayan Nevin Hanım ve oğlunu karşı kıyıya kayığıyla geçirir.

— Bir balıkçı kızına yakıştıramadın mı yani?

— Çocuğum böyle bir düşünce aklıma bile gelmedi. Sen pek canlı, pek sevimli bir kızsın. Allah bağışlasın. Baban yok mu?

— Babam Almanya'da çalışıyor.

— Çok iyi. Fakat böyle denize çıkınca annen merak etmiyor mu?

— Neden etsin? Hem beni bilir. Boğulsam da ne olur? Bir balıkçı kızı dünyadan eksilir, hepsi bu.

— Allah saklasın yavrum.

Kız sustu, yanındaki gönderi almış rıhtım taş aralığına sokmuş, sandalı merdivene yanaştırıyordu.

Nevin Hanım rıhtıma çıkan oğlunun uzattığı eline elini verdi ve o da çıktı. Deniz:

— Bakınız, şurada taksiler var, dedi. Birine atlayın.

Nevin Hanım çantasını açıyordu:

— Yavrum bir dakika.

Kız gönderi taşın aralığından çekip sonra iterek sandalı açtı seslendi:

— Ben para için getirmedim sizi, dedi. İşiniz olsun. Sabah sabah beş on lira için kim cennetlik canını sıkıntıya sokar!

Nevin Hanım sandalın arkasından bakakalmıştı.

– 2 –

Boğazın bu sahil köyüne çoğu zaman başlarını dinlemek isteyenler gelirdi. Tenhaydı, gürültüsü yoktu, başka yazlıklara bakılırsa kiralar da ucuzdu. Yalı katı bulamayanlar gerideki evlerde oturur, ama istedikleri zaman deniz banyosu yapacak yer bulabilirlerdi.

Ayrıca bir balıkçı kahvesi vardı ki, sahibi denize doğru hayli geniş bir teras yaptırıp üzerini tente ve şemsiyelerle gölgelendirmişti. Hemen her akşam orası kalabalık olur, gazozdan dondurmaya kadar her şey bulunur, isterlerse yemeklerini de orada yerlerdi.

Ev sahipleriyle yazlıkçılar arasında fazla bir anlaşmazlık olmazdı. Pek açık gözler hesaba katılmazsa iki taraf da birbirinden memnun kalıyordu. Daha içerilere, bahçelere kadar kiracı gelenler vardı. Bunlar rıhtım sefasına misafir gittikleri gibi bostan sefasına da çağırırlardı.

Semtin bir iki bostanı, son zamanlarda bu yazlıkçılar yüzünden daha çok meyve ve sebze yetiştirmeye başlamıştı. Yalnız çarşı esnafı biraz fiatları yükseltir, balıkçılar da biraz fazla çalışır ve uykusuz kalılardı.

Bir hafta uğraşarak küçük oğlunun kaydını yaptıran Nevin Hanım nihayet yalıya dönmüş ve içi rahat olarak yazın tadını çıkarmaya başlamıştı.

Eşi doktor Cahit Bey muayenehenesinde çalıştığı için öğleyin iner ve akşam geç vakit dönerdi. İki yıldan beri tanıştıkları yerliler ve yazlıkçılarla güzel vakit geçiren aile biraz göçebe hayatı yaşamaktan da hoşlanır, toplantı yapacakları zaman birbirlerinden takım alırlardı.

Bembeyaz gelen bu şehir insanları mevsim geçince çikolata rengine döner ve hayatlarından memnun kalılardı.

Köyün plâjı yoktu ama her kayıkhaneden denize girmek mümkündü ve bu yalı sahiplerinin de işine geliyordu.

Nevin Hanım bir akşam yemekte o kayıt günü karşıya geçişte çektiği sıkıntıyı Doktor Cahit Bey'e anlatınca kocası:

— Çocukluk etmişsin Nevin, demişti. Bir kız çocuğuna canını emanet etmen doğru mu ya?

Lisenin onuncu sınıfında belgeli ve on yedi yaşında bulunan oğulları Adnan:

— Yoksa şu balıkçının kaçık kızıyla mı gittin anne? diye sordu.

Nevin Hanım:

— Ben kaçık kızı bilmiyorum, dedi.

— Adı ne, Deniz değil mi?

— Evet.

— Öyle manyağa canını nasıl emniyet ettin anne?

Nevin Hanım:

— Ben kaçıklığını filân bilmem, dedi. İnci gibi kız. Zaten bir sandalcı bulacak zannettim de sandalına bindim. Hattâ iskeleye doğru gitti. Sonra sandal birden akıntıya çıkmaz mı? Yüreğim ağzıma geldi. İstesek de dönemezdik. Bizi karşıya götürdü, para da almadı.

Adnan:

— Sen bilmezsin onu, dedi. Serserinin teki. Kayıkların durduğu yerden denize girelim dedik, dünyayı başımıza topladı. Yerlilerle dövüştürdü bizi. Hani bir köşede kıstırsam bilirim ben ona yapacağımı.

Doktor haykırdı:

— Bana bak, aklını başına al. Yeter artık apaşlığın! Duymayayım edebsizlik yaptığını. Vallahi karşıda alırsın soluğu. Serserinin teki sensin. Arkadaşların liseyi bitirdi, sen daha onuncu sınıfta belgelisin.

— Baba sen de elin kaçığı için beni azarlıyorsun, anla dinle de sonra ağzını aç.

Doktor:

— Annenin anlattığı yeter bana, dedi. Kız iyilik olsun, deyi alıp karşıya geçirmiş. Para da almamış. Neresi kaçık, neresi serseri? Bir balıkçı kızı olmakla suç mu işlemiş. Sen doktor oğlu oldun da ne halt karıştırdın? Kaç defa karakollardan aldım seni. İnsanı şimdi zıvanadan çıkarma.

Bu büyük oğulları yüzünden hiçbir yerde rahatları yoktu. Sigara yüzünden sabahlara kadar öksürüyordu. Daha o yaşta kötü alışkanlıkların hepsine yakalanmıştı. Onun gece yarısı eve geldini öksürüklerin başlamasından anlıyorlardı.

Arkadaşlarının hemen en kötüsü oydu. Birçok aile kendi oğullarını onunla görüşmekten menetmeye çalışıyorlardı.

Doktor okuması için elinden geleni yapmıştı. Onuncu sınıfa kadar ite kaka getirmişti onu, ama işte on bire geçemiyordu. Değiştirmediği okul kalmamıştı. Daima hocalar haksız, hocalar kötü ve hocalar ona garezdi.

Nevin Hanım bitişik yalıdaki kiracıların oğluna sordu bir aralık.

— Melih, yavrum sen şu balıkçının kızını tanıyor musun?

Delikanlı şaşaladı.

— Deniz mi teyze? dedi.

— Balıkçının kızı deyince akla hemen o mu gelir?

— Belki de öyle teyze. Hem Adnan'la kavga ettiği için onu öğrenmek istediğinizi sandım.

— Doğrusunu anlat bana Melih. Bu kız kaçık mı, serseri mi?

— Ben iç yüzünü bilmem teyze. Ama çok dikbaşlı, gözü pek bir kız.

— Kavganın sebebini öğrenmek istedim?

— O arsaya gittik. Gezmek için kayık isteyecektik. Kız çıktı ortaya. Adnan kayık istedi. Kız "burada gezilecek kayık yok, hepsi emanet, iskeleye gidin, kahvenin önünde var," dedi. Adnan ısrar etti. Zorla almaya kaltı. Hattâ kayıklardan birinin desteklerini çekti. O zaman kız üzerine saldırdı, elinden aldı desteği. Biliyorsunuz Adnan çok sinirli, kızın üstüne atılmaz mı? O da saçından kavradığı gibi yere yatırdı. Zaten yerli arkadaşlar Adnan'a engel olmak istiyorlardı. Adnan'ı zorla oradan uzaklaştırdık. Kavga bu işte. Kızın kendisi yere yatırmasına öyle içerledi ki.

— Kızın babası Almanya'daymış, öyle mi?

— Evet, bir küçük kardeşi var, Ahmet. Üçüncü sınıfta.

— Bu Deniz'i bana çağırabilir misin?

— Ben mi? Gelmez teyze. Hem gidersem belki başım derde girer. Yazlıkçıları hiç sevmiyor. Beş on kişi birleşip yerlilerle kavga çıkartıyor, dövüşüyor deyi kimseyi istemiyor. Bir iki defa Adnan onu dışarıya çağıracak oldu. Birisinde çıktı, elinde midye ayıkladığı bıçak vardı. Tabiî vardan yoktan köyün yerlileri birikiveriyor onun olduğu yere. Çoğu da balıkçı ailesi.

— Ben gider görürüm onu.

— Nevin teyze, dikkat edin, pek kavgacı kız.

— Ben kavga edecek değilim.

Hakikaten akşam üzeri kayıkların çekildiği arsaya giden Nevin Hanım önce Deniz'in annesi Feride Hanım'ı, sonra, Deniz'i görmüştü. Yangından kurtulan çamlardan birinin altına küçük bir masa ile iki sandalye getiren Feride Hanım dili son derece düzgün, hâli tavrı ölçülü bir hanımdı. Nevin Hanım teşekkür için geldiğini söyleyince alakoymuş, bir de kahve pişirmişti.

— Özür dilerim hanımefendi, diyordu. Hakikaten Deniz biraz geçimsiz ve sinirli bir kızdır, ama biraz da hakkı var. Buradan doğru dürüst denize girseler iyi ateş yakıyorlar, kayıkları denize sürmek istiyorlar, hele beşi onu bir araya geldi mi başa çıkılmıyor.

Nevin Hanım:

— Anlıyorum Feride Hanım, dedi. Bu zamanda, hele bu yaşta bir erkek evlât bir felâket demektir. Anası, babası olduğumuz hâlde hayatımızı bize zehir eden bu âvâre başkalarına ne yapmaz!

— Bütün erkek çocukları böyle hanımefendi. Köydekiler de haşarı. Ama genel olarak Deniz'i sever ve korumak isterler. Daha on üç yaşında olduğu hâlde on yedi on sekiz yaşındaki delikanlılara sataşır. Ayıplar, dürüst davranmalarını ister. İnanınız hanımefendi, çoğu zaman da sözünü geçirir.

Bu sırada Deniz arsaya gelmişti. Biraz uzaktan süzdü, sonra yaklaştı. Nevin Hanım'ın elini öptü:

— Hoş geldiniz teyze, dedi. O gün yetişebildiniz mi?

Nevin Hanım gülümsedi:

— Yetiştik yavrum. Ama daha sonra da bazı muameleleri tamamlamak için karşıda kalmaya mecbur oldum. Hayırlısıyla bitti o iş. Ama o günü hiç unutamıyacağım. Öyle korktum ki.

— Beni daha önce tanımış olsaydınız korkmazdınız. Ben her zaman karşıya geçerim. Eh, insan bir balıkçının kızı olur da denizden korkar mı?

Feride Hanım:

— Balıkçı kızlığını da ağzından hiç düşürmez hanımefendi, dedi. Hâlbuki bu sene ortayı bitiriyor. Bu yüzden bütün köyde tanıyanlar sever onu.

Deniz:

— Bir balıkçı kızının da okuyabileceğini göstermek için çalışıyorum, dedi. İnsan okumakla fazla bir şey kazanmıyor ama işte kabiliyet meselesi.

Nevin Hanım:

— Bak yavrum, dedi. Hakkın kalmasın diye o günkü zahmetinin karşılığını ödemeye, hem de teşekkür etmeye gelmiştim.

Deniz, hemen susturdu:

— Teşekküre lüzum yok teyze, dedi. Kim olursanız olunuz, ben yardım etmeyi severim. İsterse yazlıkçı olsun. Ama yine kim olurlarsa olsunlar yazlıkçılara para ile hizmet edemem. Bana bir şey vermeye kalmayın.

Nevin Hanım:

— Bak yavrum, dedi. Havayı bozma. Ben seni çok beğendim, isterdim ki senin gibi haşarı ama fikir ve karakter sahibi bir kızım olsun. Hele bayıldım o çocuk ayaklarına.

Deniz kızardı:

— Balıkçı kızına yakıştıramadınız mı? dedi.

— Allah çok iyisini vermiş sana kızım.

— Balıkçı karısına da vermiş o ayakları.

Feride Hanım da gülüyordu. Nevin Hanım:

— Bakınız Feride Hanım, dedi. Öteden beri kadınlar ayaklarının kocalarına göstermek istemezler. Çünkü bir kadının en fazla hırpalanan ve şekil değiştiren organı ayaklarıdır. Ama şimdi dikkat ettim, siz her zaman için herkese karşı bu çocuksu ayakları, ana kız ortaya koyabilirsiniz. Sizler hiç mi üstüne basmazsınız bu ayakların?

Feride Hanım:

— Biraz mübalâğa ediyorsunuz hanımefendi, dedi. Biz esasen iç güzelliğine ve ruha daha fazla kıymet veririz. Buraya kadar gelme zahmetine katlanmanız çok iyi ve seçkin bir insan olduğunuzu gösteriyor. Değil mi kızım?

— İyi ve seçkin insanlar, nazik insanlar, ama o kadar da mutsuz insanlar anne. Bir oğulları var başlı başına bir felâket.

Nevin Hanım:

— Haklısın kızım, dedi. O kadar saygısız, patavatsız ve karaktersiz bir oğlan ki hangi olayda olsa suçlunun o olduğunu hemen kabul ederim.

— Teyze, oğlunuzu size çekiştirmek istemezdim, ama bize emanet bırakılan kayıklardan birini vermediğim için ondan işittiğim küfürü en kötü bir balıkçı oğlanı söyleyemezdi. Plâj beş dakikalık yer. Herkes gibi o da oraya gitsin. İs-

kele akşam üstleri kiralık sandal dolu. İlle buralara gelip serüven mi aramalı!

— Özür dilerim kızım. Babası da ben de oğlanın yüzünden daima mahcup oluyoruz.

— Ötekilerden biraz daha farklı, hepsi bu teyze. Bakınız elimde olsa ben bu köye hiçbir yabancıyı sokmam. Ama ne yaparsınız ki, birkaç ev sahibi evlerini ve yalılarını kiralayıp sebepleniyorlar. Başka hiçbir faydası yoktur. Huzur kaçar, esnaf mallarını daha pahalıya satar, işte hepsi bu. Maalesef bu şekilde konuşmaya mecbur kalıyorum.

— Her hâlde hakkın var yavrum.

— Balıkçının kızlarında pek hak aranmaz teyze.

– 3 –

Nevin Hanım balıkçının kızından çok hoşlanmıştı. Annesini de uyanık, güzel ve çekici bulmuştu. Yazlıkçıların içinde bu küçük aileyi seven çoktu, özellikle spor meraklısı kızlar kandırabilirlerse Deniz'le rıhtımların önünde piyasa ediyor veya balık tutmaya çalışıyorlardı.

Kız bazen tek başına biraz açığa kadar giderek oradan balık tutuyor, bir eliyle küreği hafif hafif oynatarak sandalı aynı yerde tutmaya çalışıyordu.

Evvelki yaz bir olay geçmişti. Yazlıkçılar rıhtımlardan birine birikmiş, masalar kurup muhabbete dalmışlarken birinin yeni ayak çocuğu rıhtımdan denize uçuvermişti.

İşte o zaman ip getir, kanca bul, imdat, can kurtaran yok mu? diye bir hengâmedir giderken kız, iki kürekte sandalı yaklaştırıp hemen elbisesiyle suya atlamış, çocuğu tuttuğu gibi rıhtımdakilere teslim ettikten sonra tekrar yüzerek sandalına gitmiş, ama ıslak ıslak balık tutma imkânı kalmadığı için kayıkhanenin üstündeki evlerine çekilmişti.

O zaman on iki yaşında olan kızı yazlıkçılar tanımışlardı. Ona bir kahraman gözüyle bakıyorlardı. Fakat kimseye sokulmuyordu. Köyün huzurunu kaçırmaya gelenlere kızıyordu.

Yaşlı bir adam, rıhtımda balık aldığı bir balıkçıya sorduğu zaman adam gülerek anlatmıştı:

— Deniz mi? Hiç yüreğinizi üzmeyiniz. O denize pek alışıktır. Babası onu daha üç yaşındayken alıştırdı yüzmeye. Rıhtımdan fırlatır atar, çocuk yüze yüze gelirdi. Daha on bir yaşındayken, şehre bir okul gemisi gelmişti. Öğrenciler yüzerek boğazı karşıdan karşıya geçiyorlardı. Deniz bunu duymuş, sen seyredeceğim diye git, on on beş ecnebi çocukla beraber denize atla, başla yüzmeye. Tabiî kız boğazın sularını iyi tanıdığı için hemen hemen lise ayarındaki öğrencilerle birlikte köye öyle geldi. O zaman birlikte resim çekmişlerdi. Gazeteler balıkçının kızı diye ondan bahsettiler. Ara sıra böyle çıkışlar yapar. Biraz kıskanç ve geçimsizdir.

Deniz için daha başka hikâyeler de anlatıyorlardı. Söylediklerine göre yazlığa gelenlerden biri misafirlerine ikram için ateş balığı ister. Kız sandalla rıhtıma gelir. Yirmi beş balık tutmuştur. Tanesi yirmi kuruştan hesap eder, adam çıkartır iki buçuk lira verir. Kız parayı iade eder. Balık kabını da savurduğu gibi denize fırlatıp çekilip gider.

Adam misafirlerinin yanında mahcup olur. Kızın aksiliğini ve aç gözlü olduğunu söyleyerek iskele meydanına gider. Bu sefer oradan balıkların tanesini otuz beş kuruştan alır.

Nevin Hanımların ev sahibi köyün eksilerindendir. Yalıların iki katını da ayrı ayrı kiraya vermiş, karı koca, onlar da kayıkhanelerinin üstündeki iki odaya çekilmişlerdi. Adam emekli bir memurdu.

Bir akşam emekli memur Recep Bey, kiracısı Doktor Bey'i balık yemeye davet etti! Doktor asma yapraklarının içine yerleştirilmiş sardalye balıklarından birinden bir lokma alınca:

— Vallahi Recep Bey, dedi. Biz bu balığı pişirmesini bilmiyoruz vesselam. Nevin o kadar özeniyor, olmuyor bir türlü.

Recep Bey:

— Tabiî, dedi. Elektrik ocağından pişiriyorsunuz, buğu içeride kalıyor, biraz ağır oluyor bu yüzden? Biz mangal kömüründe pişiririz. Ateş de fazla harlı olmayacak, şöyle ara sıra balıktan ateşin üstüne bir kaç parça yağ damlayıp cız edecek, küçük bir alev, tamam işte. Balık böyle lezzetli oluyor. Kendi buğusundan pek hoşlanmıyor, açık hava istiyor anlaşılan.

Doktor:

— Eh, bunun pişiminde de ustalık olmalı, dedi. Fakat bugün ben iskele meydanına baktım ateş balığına rastlamadım. Yalnız kalkan vardı.

Recep Bey:

— Ben balıkçı kıza uğramıştım, dedi. Yirmi tane kadar o tutmuş. Bu mübarek ha deyince bulunmaz. Her saatte de çıkmaz. Ekseriya geceleri ağ ile tutarlar. O yüzden ateş balığı demişler malûm âliniz. Yalnız bu balıkçı kız şeytan gibidir, balığın denizin altında nerelerde yattığını bilir sanki.

— Deniz değil mi? Recep Bey. Benim Hanım medhede ede bitiremiyor. Galiba annesi de rabıtalı bir hanımmış.

Recep Bey:

— Aman doktor bey, gözünü seveyim, dedi. Onlardan söz etmeyelim. Neme lâzım, Esma'yı üstüme sıçratmak istemem.

— Hayrola Recep Bey?

— Dedim ya doktorcuğum, kendilerinden bahsedilmesini istemezler. Ana kız ikisi de sır küpü, hele o kız...

— Siz köyün eskisi olduğunuza göre o aileyi tanırsınız.

— Cemil'i tanırım, şimdi Almanya'da. Feride Hanım'ın kocası. Deniz'in babası olur. Babasına balıkçı Ali Bey derlerdi. Boğazda dalyanları vardı. Bugün rıhtım taşlarının çoğu denize uçan o arsada koca bir yalısı vardı. Balıkçılık yapardı ama uşaklı, hizmetçili bir aile. Eh, kala kala o koca yalıdan iki çam ağacı, bir de boş arsa kaldı. Ne Ali Reis var, ne Esma Hanım!

Recep Bey içini çekti.

Nevin Hanımla Recep Bey'in eşi konuşuyorlardı. Nevin Hanım bezli sandalyelerden ikisini getirmişti. İki kadın otururlarken Recep Bey:

— Cemil, Ali Reisin tek erkek evlâdıydı, dedi. Biraz şımarık büyüyordu ama yine de sakin çocuktu. Kader müsaade etseydi belli başlı bir adam olabilirdi. Ama araya bir aşk girdi.

Doktor çenesi açılan adamın susmasından korkarak dinlemekten memnun görünüyordu. Recep Bey:

— Şu bizim solunumuzda bir apartman var ya, dedi. O tarihte orada Binbaşı Asaf Bey'e babadan kalan güzel bir yalı vardı. Dört yüzünde de oymalı saçakları olan kapalı balkonlu bir yalı. Bir gün orasını müteahhide verdiler. Adam dört katlı, sekiz daireli bir bina kurdu. Beher dairesi bugün iki bin lira kira getiriyor. Binbaşı arsayı kaça sattı dersiniz, yüz elli bine. İnsan deli olsa yapmaz bunu. Ama o tarihte yüz elli bin lira da paraydı hani. Şişli'de bir apartman katı alıp oraya taşındı.

— O tarihte Feride on altı yaşındaydı, dedi. Cemil lisenin son sınıfına gidiyordu. Çok güzeldi kız. Eh Cemil de aslan gibi çocuk. Aile de yoksul değil. En önemlisi ruhen anlaşmış olma değil mi ya?

Recep Bey pek heyecanlı bir insandı. Sesi yükseliyor, alçalıyor, sözcükleri üstüne basıyor, sesine el işaretleriyle güç katıyordu:

— Her iki genç de köyde sevilir ve sayılırdı. Kusursuz çocuklardı doğrusu. Kız da Kandilli Kız Lisesi'nin son sınıfındaydı. Bu iki genci birbirine yakıştırmaya imkân yoktu. Fakat herkesi üzen bir olay geçti. Ali Reis bir gün gider, Binbaşı Asaf Bey'den kızı ister. Binbaşı belki de mesleğinin tesiri altında mutaassıp ve otoriter bir insan. Önce şaşalar, ama terbiyesini bozmaz, aralarında şöyle bir konuşma geçer:

— Benim kızım henüz on altı yaşında. Evlenecek çağda değil.

— Biz de hemen istemiyoruz. Bir nişan yapalım.

— Okuyan kız nişanlanamaz.

— Esasta anlaşıp bir sözleşelim. İnşallah ileride iyi bir evlenme yapmamız mümkün olur.

— Ben böyle bir sözleşmeye lüzum görmüyorum.

— Binbaşım, bunlar aynı köyün çocukları. Birbirinden hoşlandıklarını zannediyorum.

— Birbirinden hoşlanıyorlar mı? Siz deli misiniz?

— Binbaşım, bunca yıllık komşuyuz.

— Ben böyle işlerde komşuluk tanımam. Ben şerefli bir insanım. Kızımı istediğim adama veririm. Hem size şunu da söyleyeyim. Ben balıkçının oğluna kız vermem. İşte bu kadar.

Recep Bey olduğu yerde sallanıp güçlükle başını çevirerek peltek peltek:

— Öyle değil mi hanım? dedi.

Eşi:

— Evet, tamam, dedi. Çok güzel toparladınız Recep Bey.

— Toparlarım zahir. Otuz beş yıl devlet memurluğu yapmış bir insanım.

– 4 –

Ertesi akşam, yemekten sonra, rıhtımda otururlarken Recep Bey kahve içmeye gelmişti. Ay yalının arkasında kaldığı için karşı kıyılar aydınlıktı. Koyda ışıklı beş altı tane kayık dolaşıyor, kürekler güm güm denizi dövüyorlardı.

Harçlık haftası olduğu için Adnan da rıhtımdaydı. Para isteyeceği zaman biraz uslu görünmeye gayret ederdi. Kendi sandalyesini ev sahibine ikram etti.

Recep Bey selâmlaştıktan sonra:

— Doktor Beyefendi, dedi. Kalıbımı basarım ki, şimdi Deniz bu kayıklardan birindedir. Uğur getirir diye köyün kayıkçıları onu çok tutarlar.

Adnan, Deniz adı geçince kulak kabartmıştı. Recep Bey anlatıyordu.

— Efendim kimsenin oltasına bir tek balık gelmez, bakarsınız bu kısmetli kız en az beş altı tane lüfer tutmuş. Merhum Ali Reis suyun altındaki balık yataklarını çok iyi bilirdi. Eh, dalyan sabihi adam. Bir zamanlar böyle bütan gazı veya pompalı lüks lâmbaları yoktu. Balık kayıklarının arkalarına demirden ızgara uzatır, bunun üzerinde çalı yakalardı. Tabiî çalı yakınca alevin geride kalması için çok kuvvetli kürek cekmek lâzım. Bazen motor kullanıyorlar ama motorun sesi balıkları ürkütüyormuş. Kürekleri daha ustalıkla çekerler. Herkesi almazlar küreğe. Denenmiş adam lâ-

zım. Balık tutayım derken balık akınını kaçırmak da var.

Doktor balık dersini dinledikten sonra:

— Recep Bey, dedi. Şu Ali Reisle Binbaşı'nın münakaşasının neticesi ne oldu?

Recep Bey:

— Bendeniz onu size naklemedim mi? dedi.

— Ali Reis'in Feride Hanım'ı istemeye gittiğini ve Binbaşının reddettiğini anlatmıştınız. Tabiî bunun da bir neticesi oldu?

Rıhtımdaki çayhanede Recep Bey doktora Deniz'i anlatıyordu.

— Evet, efendim. Bir köyün çocukları bunlar. Elbette birbirlerini görürler. O günkü Feride, bugünkü Deniz ne ise, o da o. Yani ana kız birbirlerine pek benzerler demek istiyorum. Tabiî Feride on altısındaydı. Babası onu emir eri ile göndermeye başladı. Asker götürür, asker okuldan alır gelir. Bu da kızın çok gücüne gitti. Binbaşı hayli sıkıştırmış, azarlamış, kız da pek yumuşak davranmamış. "Beni istemişlerse kabahat mi etmişler. Pekâlâ insanlar. Cemil de doğru dürüst okuyor. Baba olmak, sana kızını bozuk para gibi harcamak, istediğine vermek hakkını vermişse bana sorma bir şey, bildiğin gibi yap." Vay efendim, sen misin böyle söyleyen? "Vururum, öldürürüm, kafanı keserim" gibi ağır tehditler. Kız da durur mu? Zamane kızı: "Benim dünyaya gelmeme sebep sensen nüfus kaydım hükümette, söylediklerini yap da kanun sana gününü göstersin."

Arkadan bir ses:

— Aşkolsun kız be! diye bağırdı.

Recep Bey başını çevirdi. Doktor:

— Yabancı yok Recep Bey, dedi. Bizim mahdum. Her hâlde kızın verdiği karşılık hoşuna gitmiş olacak.

Recep Bey:

— Öyleyse iyi dinle delikanlı, dedi. Anlattıklarına göre, binbaşı kalkar kıza bir tokat vurur. Kız ertesi gün okula gider. Yüzünün bir tarafının niye şiştiğini soranlara "Babam tokatladı" der. Sebebini anlamak isteyenlere "Ali Bey'in oğlu beni istemiş, hepsi bu" der. Kız artık mevcutlu olarak gidip gelir.

Adnan sordu:

— Bey amca, mevcutlu ne demek?

Recep Bey:

— Mahkûmların yanına jandarma veya polis katarlar ya, dedi. İşte böyle kimseye mevcutlu gidip geliyor derler, yanında muhafız var demektir.

— Anladım. Sonra?

— Hoşuna gidiyor değil mi delikanlı? Ama bu hayli eski bir hikâye. Şimdiki gençler işi daha azıtıyorlar. Feride içlendi, gücendi ve babasına dargın kaldı. Darılış o darılış. Bugün adam albaylıktan emekliye ayrılmış, ama Feride gidip görüşmez.

— Sonunda verdiler mi kızı oğlana?

— Dinle bak. Cemil iyice tutkun. Kız pek oralı değil ama Cemil'e acır. Arkadaşları aracılığı ile Cemil kıza bir mektup yollar. Kendisiyle görüşmek istediğini, filân akşam yalının rıhtımına gelmezse kendisini denize atacağını söyler.

— Palavra...

— Orasını bilmem ama kız böyle bir ihtimali düşünerek Ali Reis'in rıhtımına gider, oğlanla görüşürken emir eri binbaşısına haber verir. İkisi birden koşarlar, kız korkar, kaçmak ister, oğlan kızı korumak için direnir, rıhtımda bir boğuşmadır başlar. Oğlan nefere bir yumruk atıp iki dişini döker. Kavgaya Ali Bey, diğer komşular karışır. Yaka paça haydi mahkemeye, suç üstü mahkemesi nedense kızın kaçırılmak istediğini kabul eder. Yaşı küçüktür, neferin iki dişi kırılmış. Binbaşının elbisesinin yakası yırtılmıştır. Mahkemede ne olur ne biter bilmem. Cemil üç yıl hapse mahkûm olur. Temyiz de tasdik eder ve Ali Bey'in ailesinin başına bu felâket çöker. Binbaşı hemen o günlerde şu bendenizin yalısının ötesindeki yalı var ya, işte o binbaşınındı. Siz zavallı Ali Bey'in hâlini düşününüz. Doğru dürüst okuyan, aklı başında bir adam olan Cemil cezaevinde. Biçarenin içi yanık. Binbaşı işte o sırada eşyasını almaya gelmiş. Artık köyden gidiyor. Ali Bey bakar bakar: "Asaf, oğlumu mahvettin,

ocağımı söndürdün Allah da seni yaksın" der.

Recep Bey bir sigara yaktı ve içini çekti:

— Asaf Bey toparlanıp gitti, hattâ kızın da kaydını okuldan aldı. Yalıyı kiraya verdi. Ne dersiniz aradan bir iki ay geçmeden bir yangın, bir yangın bütün boğaz gece yarısı alevlerden gündüz gibi oldu. İstinye'den gelen itfaiye bastı deniz suyunu. Ama ahşap ev bu, su kâr eder mi? Bir iki saat içinde yalı yerle bir oldu. Sonra aradan bir yıl kadar geçti. Baktık yalının arsası birisine satılmış. Adam ucuza kapatmış arsayı. İşte şu gördüğünüz koca apartmanı yaptı. Köyün de kibarlığından eser kalmadı. Ama köyü kim düşünüyor? Binbaşıya değil, alan adama yaradı.

— Amca be, Feride ne oldu sonra?

Doktor başını çevirdi ve:

— Kendi arkadaşlarınla konuşmuyorsun Adnan, dedi. Büyüklere karşı biraz daha saygılı olmak gerekmez mi?

Adnan cevap vermedi. Recep Bey:

— Müsaade buyurun da anlatayım, dedi. Aradan zaman geçti. Cemil mahkûmiyetini ödedi. Çıkıp geldi ama Ali Bey kahrından çökmüş, dalyanları bozulmuş, felâket felâket üstüne gelmişti. Sonradan duyduğumuza göre, İstanbul'da bir yerde oturan Feride okulu bitirmiş, on sekiz yaşını da aşmış. Kalkmış cezaevine gitmiş. Cemil'i görmüş:

— Cemil, demiş. Benim yüzümden hayatın mahvoldu. Kanuna göre ben de bağımsız oldum. Babamı dinlemeyeceğim. Bende gözün var mı?

Adnan tekrar:

— Yaşa be, dedi. Erkek gibi kız valla!

Nevin Hanım:

— Oğlum patavatsızlığı bırak da dinle, dedi.

Recep Bey:

— Oğlan der ki "Feride senin hayalin, senin ümidin bana bu zindanda da yoldaşlık etti. Ama ben sana lâyık mıyım? Sen bir balıkçının oğlu ile evlenir misin?" Kız: "Sen istiyorsan evet" der. Gel gelelim binbaşı, kızının bir gün kendisine: "Hayatını mahvettiğin, lekelediğin Cemil'le ben evleneceğim, razı mısın, değil misin?" deyince binbaşı: "Defol," der. "Benim senin gibi kızım yok." Feride çıkar, gelir Ali Reis'in evine. Ne düğün, ne dernek. Bir nikâh yaptılar. Ha şunu unuttum. Ali Reis'in eşi, oğlu cezaevine girince kahrından hastalanıp ölmüştü. Feride geldikten bir yıl kadar sonra yanındaki viranede bir yangın çıktı. Ali Reis'in yalısı da yandı. Bu sefer adam kahrından yüreğine inerek öldü. Cemil kayıkhanenin üstüne iki oda, bir mutfak filân yaptırdı. İlk zamanlarda Feride'nin zoruyla çalıştı. Liseyi bitirdi ama bir memuriyete girmedi. Babasından kalan dalyan yerini, balık kayıklarından bir ikisini sattı. Eh geçim kolay değil. Deniz her zaman insana balık vermez. Kalktı Almanya'ya çalışmaya gitti. O gün bugündar çalışıyor işte.

Adnan:

— Kıyak dalga be, dedi. Ben gördüm o kadını. Sahiden nazik ve kibar. O serseri kız gibi değil.

Recep Bey:

— Dışarıdan öyle görünür oğlum, dedi. Ama Deniz'in iç yüzü çok iyidir. Ellerinden geldiği kadar herkese yardım ederler, ama hiçbir yardım kabul etmezler. Ben sizin Deniz'le neden çatıştığınızı biliyorum. Oradaki balık kayıkları emanettir. Sonra akıntı kıyıları yalayıp geçiyor. Bir kayık bugün beş bin liradan aşağı değil. Sizler şehir çocuğusunuz. Bu suları bilmezsiniz. Hem burası karayeli çok tutar. Kız nasıl bıraksın emanet kayıkları size? Hem burada herkes balıkçı değildir, ama gücü yeten bir balık kayığı alır, çeker sahile. Balıkçılar sırasında toplanır, kayıkları denize sü-

rer, ava çıkarlar. Bakarsın adam bakkal, ama bir kayığı var işte. Öteki bostan ekip duruyor, onun da bir kayığı var. Balıkçılar ne tutarlarsa kayık için de bir pay ayırırlar, isterse balık, isterse para verirler.

— O kız onlardan arsa kirası mı alıyor?

— Hayır.

— Ha, şey, binbaşı ne oldu?

— Ne olacak tekrar şark hizmetini istedi. Uzak bir yere tayin ettiler. Çıkıp gitti. Sonradan Şişli'de daire aldığını duyduk. Emekliye ayrıldı albaylıktan. Nihal Hanım, Feride'nin annesidir. Bir iki defa kızını yoklamaya geldi. Sözde Asaf Bey'den gizli. Her hâlde adam da pişman ama iş işten geçmiş.

– 5 –

Köyün en güzel akşamlarından biriydi. Balıkçı kahvesinin denizin üzerine doğru uzatılmış, geniş tahta döşeli ve üzeri tente ile gölgelendirmiş terası sulanmış, masalar hazırlanmıştı.

Epeyce sıcak geçen günün bu akşam saatlerinde yazlıkçılar birbirlerine seslenerek aile aile en iyi yerleri kapmaya, özellikle denize en yakın yerleri tercih etmeye başlamışlardı.

Doktor nadiren ortaya çıktığı için onlar, Nevin Hanım, iki oğlu ve Doktor terasa girerlerken sağdan soldan davetlerle karşılaştılar.

Nevin Hanım ileride Feride Hanımı da gördü. Deniz'le birlikte, yüzleri denize dönük oturuyorlardı. Oğlu Ahmet onlara dondurma getirirken dönmüş. Feride Hanım Nevin Hanımın selâmını almıştı.

Denizin ayağında pantalon yoktu. Beyaz bir etek giymişti. Üzerinde de kolları sıvalı, yakası biraz açık bir göm-

lek vardı. Doktor bu aileyi ilk defa yakından görüyordu. Köye yazlığa gelenlerin en önemlilerinden olduğu için Feride Hanım'dan müsaade isteyip bitişik masadan sandalye çekerek oturması, Feride Hanım'ı da gururlandırmış olmalıydı.

Selamlaşıp oturdular. Deniz:

— Nevin Hanımefendi, dedi. Bakınız yerliler de, yazlıkçılar da size bakıyorlar. Gidip de balıkçı ailesinin masasına çöktüler, diye.

Doktor karısından önce:

— Biz sizinle oturmayı hepsine tercih ederiz, dedi. Ben sizin medhinizi çok işittim. Adnan'la tanışıyor musunuz?

Deniz hafifçe kızararak:

— O, evet! dedi. Sandalların yanlarına konan dayaklardan biriyle az daha beni dövecekti.

Doktor:

— Biz köyünüzde misafir kalıyoruz kızım, dedi. Adnan her hâlde işin iç yüzünü bilmiyordu. İsterseniz özür dilesin.

Deniz hemen:

— Yoo beyamca, dedi. Nihayet bir gençtir. Kişiliği vardır. Benim gibi bir balıkçının kızından özür dileyerek küçülmemeli.

Doktor bu sözden çok etkilenmişti. Adnan elini uzattı:

— Bağışla Deniz, dedi.

— Anlaştık, dedi kız.

Yazlığa gelenlerden beş altı genç bir sandala binmişlerdi. Adnan'a seslendiler. Delikanlı uzaklaşınca doktor Deniz'e doğru eğildi ve sesini indirerek:

— Deniz Hanım, dedi. Sizden bir ricam var. Annenizin de müsaade edeceklerini sanırım.

Genç kız yüzü pembeleşerek:

— Buyurunuz efendim, dedi. Elimden gelen bir şeyse.

Doktor tatlı bir sesle:

— Gerçi siz çok daha gençsiniz ama yine aynı kuşaktansınız. Adnan'ın üzerinde olumlu bir etki yapmaya çalışınız. Dikkat ettim, biraz önce kişilikten söz ettiniz. Adnan kıpkırmızı kesildi, dedi.

Deniz:

— Ben etkili olabilir miyim efendim? dedi. Özellikle kendisiyle kavgalıyız.

— Siz çok zekisiniz kızım, bu avarelikten, bu dikbaşlılıktan kurtulması için yararlı olabilirsiniz. Ben bilhassa bunu sizden rica için masanıza geldim.

Konuşmanın sonu gelmişti. Feride Hanımla Nevin Hanım havadan sudan söz ettiler, geç vakte kadar oturuldu. Terasa gelenler tatlı bir serinlik çıktığı zamana kadar canları ayrılmak istemedi.

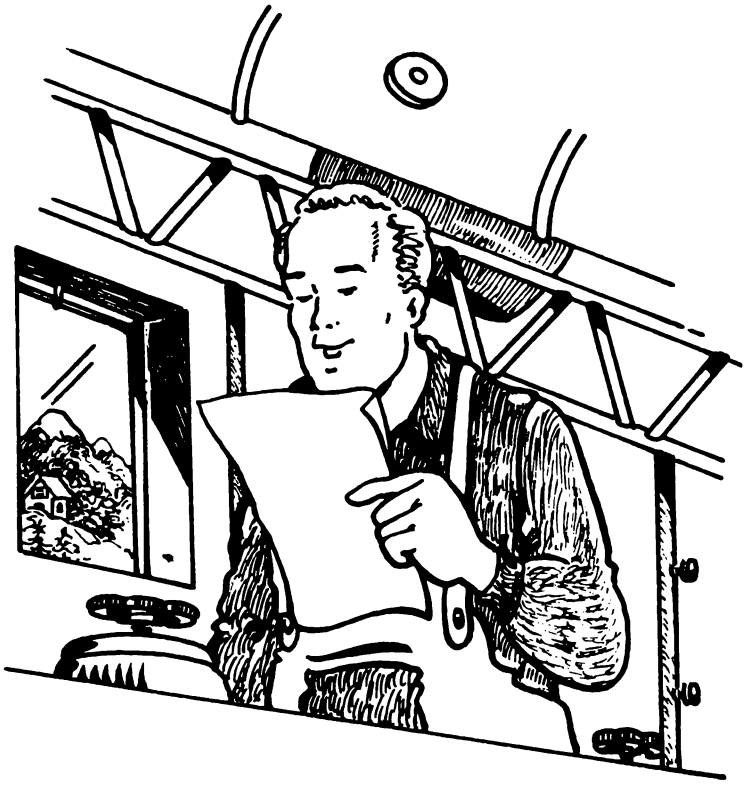
.....

Ağustos ayının başlarında Feride Hanım, Almanya'da bulunan eşine yazdığı mektupta atlatılmış bir üzüntüden söz ediyordu:

"Cemil, çok uzaktasın, gücünün yetmediği bir zamanda seni sıkıntıya sokmamak için yazmadım. Zaten yazsam da sana gelecek zaman yoktu. Hamdolsun Ahmet'in apandisit ameliyatı başarı ile sona erdi ve hiçbir rahatsızlığı kalmadı. Koşup duruyor.

Kalçasında bir ağrı vardı. Önce önemsememiştik. Bir gece âdeta sancılandı. Ablası köye yazlığa gelen doktor Cahit Bey'e götürdü. Bakar bakmaz apandisit olduğunu ve ertesi gün hastahaneye getirilmesini söylemiş. Bir operasyon aklımıza bile gelmedi. Deniz kardeşini alıp götürdü. Doktor da sabahleyin onlarla birlikte gitmişti.

İki saat sonra beni bankadan çağırdılar. Deniz bir numara vermiş. Telefon ettim. Kız hiç endişe etmememi, testler yapıldığı için Ahmet'i alakoyduklarını, hastahanede kalacağını, onu yalnız bırakamadığı için kendisi de hemşirelerin yanında kalacağını söyledi. Geceyi sıkıntı içinde geçirdim. Tabiî uzak kalmaya alışık değildim.

Cemil, Almanya'da karısından gelen mektubu okuyordu.

Ertesi gün Doktorun büyük oğlu Adnan geldi bana. İstersem hastahaneye gideceğimizi söyledi. Doktorun büyük oğlu Adnan, onuncu sınıfta belgeli. Ailesi için yüz karası denilecek bir serseri. Hattâ Deniz'le kavgalı. Emanet balıkçı kayıklarını alıp arkadaşlarıyla gezecekmiş. Kız böyle şeylere yanaşır mı? Çatıştılar, kız tepe saçından yakaladığı gibi yere serdi. Sonra köyün oğlanları toplanıverdiler. Tabiî arsadan çıkarttılar.

İşte şimdi bu oğlanla beraber hastahaneye gittim. Deniz bizi karşıladı. Boynuma sarıldı: "Gözün aydın anne," dedi. "Geçmiş olsun" Meğer gider gitmez Ahmet'i ameliyathaneye almışlar, çabucak iş olup bitmiş. Hattâ daha o akşam sulu yiyecekler vermişler. Allah razı olsun Doktor Cahit Beyin iyilikleri oldu. Hastane ve hekim parası vermedik. Tabiî operatöre bir hediye aldık, hemşirelere de bahşiş vedik. Operasyondan kırk sekiz saat sonra Ahmet'i eve getirdik.

Para için bir şey düşünme. Gönderdiğin para bankada duruyor. Gerektikçe çekiyorum. Açık filân vermedik.

Bir şey daha söylemek isterim. Senin haşarı Deniz, doktorun ve eşinin çok hoşuna gidiyor. Önce kızın, Nevin Hanımı oğlu ile okul kaydına yetiştirmek için karşıya geçirdiğini yazmıştım. Doktor da büyük oğlu üzerinde olumlu şekilde tesirli olmasını kızdan rica etmişti. Kazık kadar oğlan, kız ne yapsın. Fakat bizim şeytan fırsat bekliyormuş. Ahmet'in eve getirildiği günün akşamı Nevin Hanım'la Adnan hatır sormaya gelmişlerdi. Deniz ayrıca teşekkür etti. Nevin Hanıma kahve verdi. Adnan'a bir tabağa koyduğu dört beş bardak eriğini getirdi.

"Pek küçümsemeyin," dedi. "Bahçe sahipleri bu eriklerden yazlıkçılara satmazlar. Zaten bir iki ağaç var. Ahmet'e hatır sormak için bağcı İdris Efendi yollamış. Buyurun belki beğenirsiniz."

O erikleri bilirsin. Şeftali kadar şeyler. Özel bir kokusu var. Kabuğu ince, çekirdeği ufacık, sulu ve çok lezzetli. Misafirler pek az oturdular. Kulak verdim. Doktorun ricasına önem veren Deniz, oğlana tesir etmek için fırsat arıyor. Bir aralık Nevin Hanım'a da işaret ettim. Deniz Adnan'la şöyle konuşuyordu:

— Çok hor kullandığınız için, size sandal vermemekte hakları var. Ama ben size bir şans tanıyacağım. Adnan Bey. Sabahın erken saatinde veya akşam üstü gezmek isterseniz ben size babamın ince sandalını bırakırım.

— Siz, banabırakacaksınız öyle mi?

— Evet ama, iki şartım var?

— Nasıl?

— Birincisi dümende ben olacağım, ikincisi yanınıza iki arkadaştan fazla kimse almayacaksın ve gezinti sırasında katiyyen el şakası, itişip kakışma yok.

— Evet.

— Ama benim size ağır sözler söylediğimi unuttunuz mu?

— Unutmadım ama ben sizin dürüst ve makul bir genç olduğunuza inanıyorum. Kalabalık psikolojisi sizi biraz kavgacı yapıyor. Arkadaşlar birbirine uyarak böyle davranabilirler. Ama siz çok dürüst ve kibar bir aile çocuğusunuz. Babanızın yerini siz alacaksınız.

— Şey, ama Deniz Hanım, insan kendisini arkadaş tesirinden kurtaramıyor. Tabiî bu yüzden bazı sıkıntılara girmeyi ben de istemiyorum. Özellikle annem benim için çok üzülüyor.

— Canım siz de bir program yapıp ona göre davranınız.

— Nasıl program?

— Sabahleyin çok erken kalkarsınız. Kafa dengi bir iki arkadaşla yürüyerek plâja kadar gidersiniz. Sabahleyin tenha olur orası. Eve döner, mükemmel bir kahvaltı ederseniz. İsterseniz biraz uzanıp dinlenir, isterseniz köyün lokaline gidersiniz.

— Lokale mi? Beni almazlar ki...

— Nenize lâzım sizin. Balıkçının kızı söylerse alırlar...

— Balıkçının kızı öyle mi Deniz Hanım siz neden balıkçı kızı olmakta ısrar ediyorsunuz? Siz zehir gibi bir kızsınız. Sizinle kavgalı olmaktan, arkadaş olmak daha iyi.

— Teşekkürler Adnan Bey. Lokale girmek isterseniz geçerken bana seslenirsiniz. Ben beraber gelirim.

İşte böyle Cemil. Bir üzüntü atlattık. Hepimize geçmiş olsun. Bizi hiç merak etme. Birkaç satır da çocuklar yazacak. Her zaman olduğu gibi sıhhatte bulunman ve yakında kavuşmamız dileğiyle."

– 6 –

Deniz yalının önüne kadar sandalla gelmiş ve rıhtımda kahvaltı eden doktorun ailesine seslenmişti:

— Nevin Hanım, Adnan Bey yok mu?

Nevin Hanım doktora:

— Bayılıyorum şu kıza.

Dedikten sonra rıhtımda ilerliyerek konuştu.

— Plâja gitmişti. Ne için aradınız kızım?

— Teyzeciğim, pazar günleri çoğu zaman bankanın müdürü İngilizce ders verir, daha doğrusu herkes İngilizce konuşur. Adnan Bey'in de İngilizcesi zayıfmış. Kulak dolgunluğu olur. Tam saat onda ders başlayacak. Ben de oradayım. İsterse gelsin.

Nevin Hanım içinden:

— Ah sen, balıkçı güzeli, diye söylendi.

Adnan dönüp kahvaltı ederken annesi Deniz'in aradığını söylemiş. Adnan da yüzünü buruşturarak:

— Sıktı artık bu kız da!.... demişti.

Ama biraz sonra gömlek değişmiş, ayağına rabıtalı bir pantolon giymiş, sokağa çıkarken:

— Bir bakayım, anne, demişti. Ayıp olmasın.

Onun arkasından annesi:

— Hayırsız oğlan, diye söylendi. Dinsizin hakkından imansız gelir. Bak gör, bu kız seni adam etmezse ben de yerlerde sürünürüm.

Doktor karısına kiminle konuştuğunu sordu. Nevin Hanım:

— Şu balıkçının kızı için söyleniyorum, dedi. Aramıştı ya. Adnan surat etti. Sonra da ayıp olmasın diye gitti.

— Nevin, bu hakikaten kafalı bir kız. Prensip sahibi. Bakıyorsun zehir zemberek, bakıyorsun bir gonca gül. Eh ne de olsa albay torunu. Hani Ali Bey köyün belli başlı insanlarındanmış. Nevin, bu kız bu oğlanı çekip çevirir, keşke evvelden tanısaydık.

Fakat Feride Hanım aynı fikirde değildi.

— Deniz, diyordu. Bu disiplinsiz, dik başlı, yolunu şaşırmış oğlan başımıza bir iş açabilir.

Deniz korkusuzdu:

— Anne, ben daha on üç yaşındayım. Evlenme çağında değilim. Ne bahane ile olursa olsun kimse beni zorlayamaz. Ama kızların, oğlanların üzerinde yaptığı tesiri biliyorum. Bu tesiri bir kötüyü iyiliğe yöneltmekle yararlı hâle getirmek istiyorum.

— Kızım kötü bir değil ki, hemen hemen yeni kuşağın erkeklerinin yarısı böyle. Hepsi sokak çocuğu, çoğu sakallı, bıyıklı, hırpani kılıklı şeyler.

— Anne kurtarılacak bir tane bir tanedir. Kötülerden biri eskilir, iyilere biri katılır. Sonra ben, bir zengin ailenin bir balıkçı kızının yardımını istediğini görerek şişiniyorum.

Deniz gayet kurnazdı. Bir akşam, terasa erkence gelmişti. Kendisini uzaktan takip eden Adnan'ın bahaneler aramakla meşgul görüp seslendi:

— Adnan Bey, dün lokale gelmediniz.

Adnan terasa çıkıp ayak üstü konuştu:

— Gelmeye mecbur muyum?

— Hayır, kimse kimseyi bir şeye mecbur edemez.

— Bana bak Deniz, sen beni bazı şeylere zorlamak istiyorsun. Fakat ben kimsenin gütmesiyle hareket edemem.

— Öyleyse alarga.

Deniz eliyle sinek savar gibi bir hareket yapmıştı. Adnan:

— O ne demek! dedi.

— Ben bir balıkçı kızıyım. Açık dur demek istiyorum. Sokulma demek.

— Neden ama Deniz?

— Sana biraz kendini çek çevir desem kötülük mü etmiş olurum?

— Hayır ama benim bir çoklarından ne farkım var? Bana en fazla dokunan şey, babamın ve annemin beni biraz düzeltmeni senden istemeleridir.

— Ben ne hocayım ne de polis memuru. Ben bir balıkçının kızıyım. Benim ıstırabım bana yetiyor. Rica ederim beni daha fazla sıkma.

— Deniz, sinirlenme. Bak senin tavsiyenle sabahları plâja kadar yürüyorum, sonra iyi bir kahvaltı yapmaya, kendimi toplamaya çalıyorum.

— Bu tavsiyelerle fenalık mı ettim?

— Hayır, dikkat edersen eskisi kadar sokaklarda da kalmıyorum.

Deniz, Adnan'a kendisinden biraz uzakta durmasını söylüyordu...

— Beni ilgilendirmez. Ben beğenmediğim bir hareketi karşımda kim olsa söylerim. Sen aslında sağlam, iyi bir aile oğlusun. Bunun için kavgalaşmaya arkadaşlığı tercih etmiştim.

— Bunu ben de çok istiyorum Deniz. Senin gibi çok iyi yetişen bir kızla arkadaşlık elbette hoştur. Bazı hareketlerime kızıyorsan bağışla.

— Beni dinle Adnan. Arkadaşlığın bir sınırı vardı. Ben rastladığı her oğlanla kolkola gezen bir kız değilim. Söz istemem, takıntı istemem. Bir balıkçı kızı da olsam kendime göre bir onurum var.

Adnan içten gelen bir üzüntü ile:

— Allah'ını seversen bırak şu balıkçı kızı lâfını, dedi. İki yıl oldu biz geleli. Tabiî işitiyoruz. Senin deden albay. Öteki deden dalyan sahibi, köyün zengini bir kimseymiş. Yalnız annenin yüzüne bakmak yeter. Neren balıkçı kızı senin? İskelede, yalın ayak, tabla başında balık mı satıyor baban?

Deniz bir omuzunu çarpıtarak:

— Balığın tazesi bizde ağabey, dedi. Hey babam hey, derya kuzuları, ikindi namazını denizde kıldı. Solungaçları boyalı değil. Kuyruğundan tut, amuda kalksın sana. Param olsa da ben de alsam.

Bir iki kişi toplanmış gülerek kızın yaptığı balıkçı ağzına gülüyorlardı. Adnan da güldü:

— Deniz sen vallahi harikasın, dedi. Bak dinle beni. Bir kötülüğümü görürsen başını çevirip bakma bana.

— Ne bekliyosun benden, sade seninle mi gezeceğim. Bu kadar arkadaş var. Hepsi genç. Yani benim için, bu kız benim dalgam mı diye şişineceksin. Boş versene sen. Efendice arkadaş olacaksan o başka. Köyde misafirsin, daha iyi faydalan diye sana yol gösteriyorum. Haftada iki gün mü-

zik yapıyoruz. Maçlar düzenliyoruz. Pekâlâ herkes eğleniyor.

— Bir şey demedim Deniz!

— Peki nedir zorun. Arkadaşlıksa işte kulüp. Lokale gelirsin.

Kız hakikaten çok zeki idi. Adnan'ın çektiği yola gitmiyordu. Hatta yollarda bile konuşmak istemiyordu. Hâlbuki Adnan onunla yalnız konuşmayı, yalnız gezmeyi istiyordu.

Bir akşam yine terasta, daha aileler gelmeden bir çatışma yaptılar. Adnan kıza selâm vermediği için şikâyet etti:

— Beni mahcup ettin. Seslendim, başını çevirmedin.

— Arkadaşlığın lokalde olduğunu bilmiyor musun? Değil seninle, köydeki delikanlılarla selâmlaşıp takıştığımı gördün mü? Kimse beni rahatsız etmez. Ben seslenirsem, yardım istersem koşup gelirler.

— Çok garip huyların var Deniz.

— Benim de sende beğenmediğim huylar var. Bak kemerinde çay tabağı kadar bir toka. Boynunda bir plâka var. Taksi misin sen?

— Deniz bunlardan her gençte var. Zaman böyle, moda işte. Yirmi yirmi beş yaşındakiler bile takıyor. Artisleri görmüyor musun? Bak, senin de kolunda bir künye var.

— Künyenin bir zararı yok Adnan. İnsanın adı sanı yazılı. Ben ayrıca kan grubumu da yazdırdım. Ama kim ne yaparsa yapsın karışmam. Ben yalnız avarelikten, serseri kılığından yakınmıyorum. Ben bu alanda daha fazla dikkati çekmek için çaba harcayanlara kızıyorum. Şu saçlarına bak. Benimki kadar uzun. Arkadan bakınca hangimiz kız, hangimiz oğlan seçemezler. Kadınlaşmakta ne mânâ var? Erkek olarak insan kişiliğini yitirmez mi?

— Deniz, insan bir havaya kapılırsa kendini çekemiyor.

Böyle yapmazsan geri kafalı, eskiye bağlı diyorlar.

— Onlar hep kuruntu, hep serseri edebiyatı. Kendini bu akıntıdan çekip kurtaramazsan bu yıl da okulda başarılı olamazsın. Öğretmene kız, müdüre darıl, anayı kır, babayı üz, sabahlara kadar sokakta, moruklar gibi öksür, kafayı çek, sonra da gençlik tasla.

— Bunları sana kim anlattı Deniz, annem mi?

— Sen dünyada bir tane değilsin, köyde de var böyle serseriler.

— Ben serseri öyle mi?

— Sana kayık vermediğim için jiletle ağzımı burnumu doğrayacağını bağırmadın mı?

Adnan ağlayacak gibi oldu:

— Seni tanımıyordum Deniz, dedi. Kavga sırasında insan ne söylediğini bilmez. Hani beni yüzlemiyecektin?

— Sen de çıkışıp beni çileden çıkartma. Ben gençlerin davranışlarından söz ediyorum, sen hemen kendine çekiyorsun. Böyle denetlenmeyi istemiyorsan sen de azıcık ilerisini düşün, ona göre yetiştir kendini. Bu memlekete erkek adam lâzım. Hıtlamba, sıtma, çekmiş gibi soluk, çiroz erkek değil.

— Ben de güzel bir vücut sahibi olmayı, halter kaldırmayı isterdim. Ama bu bir yaratılış davasıdır.

— Daha çok beslenme, kötülüklerden uzak kalma davası. Nen var, sakat mısın? Yoo. Öyleyse sen de sporun bir dalında başarı gösterebilirsin. Dal gibi zayıf adamlar vardır ki, çok güzel koşu yapar, atlar, yüzerler. Siz tam gelişme çağında bitiriyorsunuz kendinizi.

— Haklısın Deniz. Belki ben de bunun için arkadaşlığını istiyorum.

— Lokale gel. Kefil oldum sana. Arkadaşım, köyümüzün misafiri, dedim. Buyur ettiler seni.

Yalnız oğlu değil, babası da bu kıza bayılıyordu. Sabahleyin kardeşi ile balığa çıktığını görünce seslenmişti rıhtımdan:

— Deniz, bize de uğra.

Ahmet kürek tutuyor, kız boyuna kolunu sallıyordu. Üç çifte bir balık kayığı geçerken ona seslenmişlerdi:

— Kızım, boşuna kol sallama, bu saatte burada balık olmaz.

Deniz de ona bağırmıştı:

— Sen eli boş dönersen bana uğra Salim Reis. İki tavalık istavrit hediye ederim.

Balıkçılar hep gülmüşlerdi. İhtiyar adam:

— Yaşa, sağ ol Deniz, diye bağırmıştı.

– 7 –

Doktor pazar günleri Deniz'i görmeden yapamıyordu. Sık sık:

— Kız evlâdın da hâli başka Nevin, diyordu.

Hemen her hafta da Recep Bey'in kayığını alarak iskeleye kadar gidiyor, alış verişi oradan yapıp yine sandalla dönüyordu. Yine böyle yapmıştı. Yalı arsasının önünden geçerken Deniz'in ağ tamir ettiğini gördü. Elini salladı. Deniz seslendi:

— Doktor beyamca, dönüşte uğrayın, bir kahve içersiniz.

Doktor hakikaten dönüşte uğradı. Deniz sandalı kayıkhaneye sokturdu. Baş tarafını biraz da kızağın üstüne çek-

mesini Adnan'a söyledi.

— Şimdi sekiz on beş geçecek, dedi. Recep Bey'in malı kıymetlidir. Dalga ile rıhtıma çarparsa dağılıverir. Kimbilir, belki kendisi kadar yaşlı. Ama Savarona ile değişmez. İlle kırlangıç, ille kırlangıç.

Doktor yan gözle işaret etmişti. Deniz farkındayım der gibi göz kırptı. Adnan'ın arkadan cekedinin yakasını örten saçları ensesi görünecek kadar kısaltılmıştı. Favorileri de yontulmuştu. Kız biraz sonra:

— Adnan Bey, dedi. Vallahi iyi yapmışsınız. Yazın biraz ferahlarsınız. Kışın yine uzatmak elinizde. Ha, bakınız. Benim dedem, yani babamın babası Ali Bey çocukluğunda her sene yaz başında sıfır numara ile hem babamın, hem de kendi saçlarını kestirirmiş. Ben dedemi göremedim. Ama babamın saçları çok kuvvetlidir. Şimdiki gençlerin çoğunun tepesi açılıveriyor. Acaba bu ustura ile traşın bir etkisi oluyor mu doktor beyamca?

Cahit Bey:

— Muhakkak kızım, dedi. Sakallar da usturayı yedikçe kalınlaşmıyor mu? Bu ağaç budamaya benzer, budadıkça daha kuvvetli sürgün verir. Her hâlde bu saç köklerini de kuvvetlendiriyor. Kolay kolay kırılmıyor, dökülmüyor. Eskilerin bazı alışkanlıkları mutlaka bir faydaya dayanıyor.

Sonra kendisi sormuştu:

— Deniz dikkat ettim, ağın tamir ettiğin yerleri hemen hemen yarıdan fazla. Bu da mı bedava?

Deniz:

— Adamcağız ipliğini almış, dedi. Bizde mekik var. Sonra benim elim alışık. Ne de olsa balıkçı kızıyım. Annem bir türlü yapamaz. Çünkü o albay kızı. Mükemmel dikiş diker, elleri marifetlidir, balık ağı örmeye gelince yapamaz işte.

Evet, bedava, rica etti, ben de hayır diyemedim. Ara sıra balık tutarsa bana da verir.

— Peki, bu Deniz adını kim koydu?

— Beyamca yalı yanmış, kayıkların çoğu satılmış, şu gördüğünüz yalı gece kondusu yapılmış. Eşya yok, para yok, üzüntü çok. Karı koca elleri şakaklarında akıntıyı seyre dalmışlar. Ben de davetsiz misafir, dünyaya gelince bana da Deniz adını takmışlar. Burada denizden bol ne var.

Kız gayet konuşkan ve tatlıydı. Adnan ondan gözlerini ayıramıyordu. Kız ona döndü:

— Bakın Adnan Bey, dedi. Küreklerin palasını, yani uçlarını denizin yüzüne paralel tutmayın. Suyun üstünden sıyrılır geçer. Üst tarafını yine içe doğru yatık tutmayınız, yine küreğiniz kayar. Denize biraz dikey tutarsanız her kürek suyu yeterince iter. Kısa bir deneme yapınız. Ellerinizi birbirine çarptırmadan uyumlu ve düzenli bir şekilde tutunuz. Bir iki deneme sizi kürek çekerken acemi görünmekten kurtarır.

Daha sonra başka bir konuya geçti:

— Yalılarda oturanların çoğunda böyle sandal vardır, dedi. Karşıda oturanlar özel otomobilsiz adım atmazlar, köyde oturanlar da iki adım öteye eşeksiz gitmezler, biz de sandalsız yalı yoktur. Ama her yıl rıhtımda unutulan birkaç sandal parçalanıyor. Bazen hava o kadar azıtır ki, bizim arsadan kayık almaya kalkar. Köy karayele karşı. Yıldızpoyrazı da çok tutar. Siz kışın, şimdi uslu uslu ve masmavi akan bu denizi görseniz, içinize bir korku gelir. Bir tek sandal görünmez ortada. Dalgalar durmadan rıhtımları döver. Denizin rengi yeşildir. Vapurlar iskeleye bir türlü yanaşamazlar. Demirli gemiler demir tarar, sürüklenirler, gece yarısı düdük düdük üstüne. Boğaz vapurları bacalarından çıkan dumanlarını kovalar gibi pupa giderler.

Doktor:

— Kışın sıkılıyor musunuz kızım? dedi.

— Hayır, dedi Deniz. Kışın da kendisine mahsus işleri var. Özellikle okula gidiyorum. Gün kısa. Gelince biraz kahvaltı eder, çalışırım. Sonra bu kulübede ısınmak da güç.

Doktor:

— Bir şey soracağım ama darılmaca yok. Söz mü?

— Söz beyamca.

— Yalının arsası çok büyük. Öyle değil mi?

Deniz güldü:

— Niçin arsanın hepsini veya yarısını satarak gayet korunaklı birkaç daire almıyoruz, öyle mi?

— Evet, ama ne bildin bunu söyliyeceğimi?

— Bunu kaç kişi söyledi bize. Hatta, ayda bir iki kez mühendis veya mimar olduklarını bildiren bir iki kişi gelir. Vapurla geçerken gördük. Boş bir arsa. Sahibini biliyor musunuz? derler.

— Her hâlde bir fikriniz var?

— Evet, önce babam oturduğu yerde irat getirecek olsa, kat kat apartman yaptırmayı istemiyor. Köyün estetiği bozuluyor. Dört, beş daire verenler çok oldu. Hatâ Asaf Bey'in arasına da gördüğünüz gibi sekiz daire yapıldı. Ama görüntüyü çok bozdu. Bizimkine gelince, babam en fazla iki katlı bir yalı yaptırmak niyetinde. Orada bir hayli sıkıntı çekiyor ama bir iki yılda bir yalı yaptırma imkânını sağlıyacakmış.

— Fakat sizin de burada geçiminiz var?

— Balıkçı dedemin arkadaki bostanlarda hissesi varmış. Oradan bizim geçimimize yetecek kadar bir şey geliyor.

Doktor:

— Annenizin babasını hiç görmediniz mi? dedi.

— Hayır, o Albay, ben bir balıkçının kızı. Babamın üç yıl ceza evinde kalmasına sebep olmuş. Bir insanı lekelemek doğru mu? Ben modanın ve serseriliğin önünde bayrak taşır gibi koşanlara kızdığım kadar, böyle kara taassuba da kızarım. Ama ben kimim, bir hiç.

— Sen bir mücevhersin Deniz. Sen bir harikasın kızım. Değil mi Adnan?

Adnan hayli kızardı:

— Baba, buraya yazlığa geldiğimize bu yılki kadar sevinmemiştim. Aklına biçimsiz bir şey getirme. İçtenlikle söylüyorum.

— İçtenlikle ne demek, anlıyamadım.

— Samimiyet dediğiniz şey baba. Deniz'in karşısında insanın içine kötülük gelmiyor.

— Peki ne geliyor?

— Ne bileyim, manzara geliyor, şiir geliyor, mehtap geliyor...

Deniz içini çekerek:

— Bir de balıkçının kızı gelmiyor mu?

Deniz sinirli, kavgacı, iyi yürekli, karakter ve prensip sahibi olduğu kadar nükteden anlıyan ve zevk sahibi bir kızdı da. Doktor asıl onun yüzü kadar güzel ve yerinde olan sözlerine hayran oluyordu.

Bu kızla arkadaşlık etti edeli Adnan bir hayli değişmişti. Anasına, babasına sokulmayan, misafir yanına çıkmayan, hattâ yemekte sofraya oturmayan Adnan, şimdi ailesine yanaşıyor ve arasıa, kimseye sezdirmeden yüzünü bile görmek istemediği, ama annesinin bir tarafa sıkıştırarak getirdiği ders kitaplarını ara sıra karıştırıyordu.

Deniz'in tesiriyle Adnan, derslerine bile çalışır olmuştu.

Bir pazar sabahı Deniz kardeşinin dümen tuttuğu sandalla rıhtıma gelmiş, orada bekleyen Adnan'a bir defter uzatmıştı:

— Bak Adnan, dedi. Sonra bozuşuruz. Defterim benim için çok önemli hem de kıymetlidir. Kirletme, sigara kokutma. Okuduktan sonra iade edersin, olur mu?

— Merak etme Deniz, demişti Adnan.

Nevin Hanım:

— Biraz otursana kızım, dedi.

— Evde anneme biraz yardım edeceğim teyzeceğim. Tatilde olsun faydam dokunsun. Bakınız vapur geçiyor. Ahmet rıhtımdan açılmaya kalkar bu sefer sandalı akıntıya kaptırır.

Deniz koşarak gitti. Sandala atlayıp küreğe geçti, sandalı biraz açarak dalgaları baş taraftan aldı. Sonra kıyıya dönerek yalılarına doğru gitti.

Doktor kızın arkasından uzun uzun baktıktan sonra:

— Nedir o defter Adnan? dedi.

Delikanlı çok heyecanlıydı:

— Baba, bir şeyin değerini anlamak için onun biraz üstünde durmak gerekiyor. Şimdiye kadar elbette ben de gördüm, okuyup geçtim. Ama bu çiğnemeden bir şeyi yutmaya benziyor. Çiğnemezse insan tadını anlamaz.

— Sen bu deyimi nereden buldun Adnan?

— Deniz böyle konuştu baba.

— Vallahi doğru. Bir şeyi çiğnemeden yutarsak o şeyin tadını anlamayız. Ama ne münasebetle söyledi bunları balıkçının kızı?

— Edebiyattan söz ediyorduk baba. Yeni şairlerin hepsini tanıdığı gibi, eskileri de biliyor. Ben okuyup geçmişim farkında bile olmamışım. Deniz öyle şiirler seçip defterine geçirmiş ki...

— Birini söyle bakayım.

— Defteri bir gözden geçireyim de sana anlatırım baba.

— Sen eski şiirden anlamazsın.

— Deniz benden dört yaş daha küçük baba. Geçen gün lokalde yeni şiirler üzerinde münakaşa yapılıyordu. Kız kalktı bir konuştu, kafiye ile, vezinle alay eden oğlanlar

apaşıp kaldılar.

Bu konu Cahit Bey'in hoşuna gidiyordu.

— Deniz eski şiiri mi seviyor? diye sordu.

Oğlu:

— İkisini de biliyor, dedi. En güzel parçalar ezberinde. Ama "Eskisini bilmeyen, yeniyi anlayamaz, arada bir kıyaslama yapamaz," dedi. Her iki şiir türünden de parçalar okudu. Hepimiz alkışladık...

Doktor:

— Desene bu kız çok yönlü, dedi.

Adnan sırıttı:

— Bitirim kız baba.

– 8 –

Köyde bir Yardımsevenler Derneği vardı. İlkokulun okul aile birliği üyelerinden oluşan bu dernek zaman zaman fakir öğrenciler yararına toplantılar tertipliyordu. Bu arada köyde yaşayan bir iki inmeli ile kimsesiz dul kadını da gözetiyorlardı.

Feride Hanım bu dernekte, hatırlı üyelerden olduğu hâlde Deniz'in karşı koymasıyla yazlıkçıların yardımlarını istemekten uzak kalmıştı. İlk defa olarak hiçbir işe karışmamıştı.

Yazlıkçıların köye yardım etmelerini Deniz istemiyordu. O öteden beri köye bir iki ay için gelenleri istemiyordu. Hakikaten, özellikle hayta oğlanlar muhakkak kavga çıkartıyor, köydekilere de kötü örnek oluyor, yeni yeni haşarılıklar yapıyorlardı.

Her tertiplenen eğlence toplantısında Deniz de görev alır, teberrulu davetiyelerden pek çoğunu dağıtırdı. Der-

nek bir toplantı yapıp davetiye bastırınca Deniz annesiyle münakaşa etmiş:

— Ne ben kapı kapı dolaşıp o yazlıkçılardan para toplarım, ne de yollarım anne, demişti. İki inmeli adamla dul kadına bakmaktan, beş on çocuğu okutmaktan yoksun mu bu köy?

Feride Hanım çok aksi ve inatçı olan kızını bu düşüncesinden ayıramadı. Fakat diğer üyeler de kendi fikirlerini ve kararlarını bırakmadılar. Bir pazar günü derneğin tertiplediği eğlence başladı. Önce lokalde gösteriler yapıldı. Sonra balıkçılar kahvesinin terasında gençlerden oluşan saz, sonra caz ve arkasından davet edilen okuyucu hanımlar şarkı söylediler.

Bütün köy hemen hemen bu eğlenceye katıldı. Yalnız Feride Hanım'la Deniz bir iki defa evlerine kadar gidildiği hâlde gelmediler.

Her eğlence tertibinde Deniz takdimcilik yapar, hele bilet satarken yaptığı konuşmalarla en eli sıkı köylülerin bile keselerini açtırırdı.

Ertesi sabah yapılan hesapla masrafla toplanan paranın başabaş geldiği ortaya çıkmıştı. Köyde oturan ilkokulun müdürü ve aynı zamanda dernek başkanı olan Suat Hanım Ali Reis'in o iki odadan ibaret yalısına gelerek Feride Hanım'a çatmış ve kızının inadı yüzünden toplantının bir kâr sağlamadığını söyleyip bir hayli hırpalamış, o zaman da Deniz ortaya çıkarak:

— Biz, köye yazlığa gelenlere el açıp dilencilik edemeyiz, demişti. Her yıl onlar mı yardım ediyordu? Birkaç yalı sahibi yararlanacak diye birtakım züppelere yüz vermenin âlemi yok.

Suat Hanım:

— Senin yüzünden, dedi. Annene baskı yapan sensin.

— O bir balıkçı karısı, ben de balıkçı kızıım. Derneğinizin faaliyeti bize mi kaldı? Gülünç oluyorsunuz sayın bayan müdür.

Suat Hanım sinirlenerek gitmişti. Eğlencenin dedikodusu sürüp gidiyordu. Doktorla ailesi lokalde ve terasta Deniz'le annesini görmeyince merak etmişlerdi. Onların derneğin hareketli ve yararlı üyesi olduğunu biliyorlardı.

Dernekte ana kız arasında geçen anlaşmazlığı ve çekişmeyi duydukları için ortalığın biraz yatışmasını beklediler. Yerliler bu balıkçı ailesine küsmüş gibiydi.

Tam bir hafta sonra, pazar günü Adnan, Deniz'e şiir defterini götüreceğini söyledi. Bu patavatsız ve saygısız oğlan şimdi tedirgindi:

— Anne, diyordu. Çok sinirli kız, acaba oraya kadar gitsem bana çatar mı?

— Ne bileyim? dedi, Nevin Hanım. Hem sen böyle şeyleri pek düşünmezdin.

Babası sordu:

— Şu defteri bana da göstersene bakayım? Balıkçının kızı ne gibi şiirleri beğeniyor?

Adnan:

— Elin kızıyla alay etme baba, dedi. Sen Mehmet Akif'i tanır mısın?

— İstiklâl marşımızın şiirini yazan adam değil mi? Elbette tanırım.

— Onun "Bülbül şiirini" okudun mu?

— Pek farkında değilim. Ne var bu şiirde. Hem o adam çok dindar, hem de vatansever bir adamdı. Öyle aşk şiiri filân yazmaz.

— Baba sana aşk şiiri yazmış dedim mi ben? Memleket davası, bu vatan, millet sevgisi.

— Anlatsana biraz?

— Şey baba, Mehmet Akif Bursa'daymış galiba. Yüreği daralmış, şöyle kırlara doğru açılmış. Birden bir bülbül sesi duymuş. Bu bülbülle kavga ediyor âdeta. Sana ne oluyor be, diyor. Senin memleketin mi düşman çizmesi altında bulunan. Eşin var, yuvan var, baharı bekliyordun, o da geldi. Yükseklere tahtını kurdun. Canın istediği kadar uçarsın. Ama neden öyle bir damlacık göğsünde bir deniz çalkalanır gibi haykırıyorsun. Sen sus, matem senin hakkın değil, benim hakkım diyor. Hişt, baba, kız bana bu şiiri tempo tutarak okudu, bayıldım vallahi.

Sonra şiir defterini korka korka açarak bülbül şiirini bulmuş ve ölçülü olarak okumaya başlamıştı. Ayhan da dinliyordu bunu. Nevin Hanım oğlunun bu duygulu hâline şaşmıştı.

Daha sonra Adnan:

— Bak dinle baba. Belki okumuşsundur ama aklımda kalmamıştır. Sen Hüseyin Siret'i tanıyor musun? Onun "Ölümünden Sonra" adında bir şiiri var. Sevdiği kız ölmüş, onun arkasından yazmış. Sevdiği ile sözleşirmiş, kızın o randevuya gelen ayaklarını bir çift nazlı güvercinin çimenlerde gezmesine benzetiyor. Adam fena hâlde yanmış. Daha dün pencereden uzanıp kendine bir gül koparan ellerin bugün toprağa karışmış sonbahar yaprakları oldu. Artık o dudakların benim adımı söylemiyecek, ayrılan ellerimiz birleşmeyecek diyor.

Adnan'ın ağzından hıçkırık gibi bir ses çıktı. Bileği ile gözlerini silerken:

— İçime dokundu be baba, dedi.

Karı koca birbirlerine bakıyorlardı. Öfkeden, münasebetsiz davranışlardan başka duygu ile ilgili bir hareketini görmedikleri oğullarının şimdi gözleri yaşarmıştı, dudakla-

rı titriyordu.

Cahit Bey:

— Hakikaten güzel şiir, dedi. Fakat bak burada pek çok Arapça ve Farsça sözler var. Bunları nasıl anlayabiliyorsun?

— Baba, bu kız zehir gibi. Kafası da çalışıyor. Defterin sonunda bir sözlük var. Hepsinin anlamını vermiş. Sonra bak bellibaşlı büyük şairlerin resimlerini bulup yapıştırmış, kısa biyografilerini de vermiş. Tabiî beğendiklerini almış. Rıza Tevfik var, Tevfik Fikret var, Mehmet Emin var... çoook. Sonra bazı mısraları, beyitleri de toplamış. Bunları kimlerin söylediklerini yazmış. Ben de böyle bir defter yapacağım baba.

Doktor:

— Fena olmaz, dedi. Haydi git, defterini ver, ama sakın çatışma.

— Yok be baba,

Adnan gittikten sonra Cahit Bey:

— Nevin korkarım bu oğlan balıkçının kızına tutulacak, dedi.

— O zaman ne yaparız, dedi Nevin Hanım. Bu kızın ipiyle kuyuya inelmez ki.

Adnan sokaktan arsaya geçmiş, bakınıp kimseyi göremeyince kapıya yaklaşmıştı. Oradan seslendi. Feride Hanım açık kapıdan baktı:

— Ne var yavrum, dedi. Bir şey mi istediniz?

Adnan kızardı:

Deniz'in bende şiir defteri vardı teyze, dedi. Onu getirmiştim.

Feride Hanım:

— Ver bana oğlum, dedi. Odasına koyayım. Kendisi kayıkların arkasında, çamın gölgesinde, ağ tamir ediyor.

— Teşekkürler Feride Hanım teyze.

Adnan defteri verdikten sonra rıhtımdan yürüyerek çamın altına doğru gitti. Çekindiği için uzaktan seslendi:

— Deniz, gelebilir miyim?

Deniz başını çevirdi:

— Kapıyı vur da öyle gel, dedi. Annemle ne konuşuyordun?

— Defterini getirmiştim Deniz. Göreceksin, hiç kirletmedim. Temiz bir kağıtla kaplayıp öyle okudum.

— Beğendin mi?

— Sen bir harikasın Deniz. Bazı yerlerini babama okudum. O da çok beğendi. Tabiî bu şiirleri bilir ama unutmuş.

Kız konuşurken bir ucunu bir yere tutturduğu ağı sol eliyle tutarak sağ elindeki mekikle ilmek atıyordu. Adnan:

— Bir şey soracağım ama darılma, dedi. Geçen Pazardan beri seni göremedim. Derneğin tertiplediği eğlenceye gelmediniz. Sen de, annen de iyiliksever insanlarsınız, neye gelmediniz?

— Ben dilenciliği sevmem, dedi Deniz. Geçen seneden canım yandı. Yazlıkçılardan birkaçı "Dünya kadar kira veriyoruz, her şeyi pahalı pahalı sattıkları yetişmiyormuş gibi fakirleri için bir de para topluyorlar, bari tertipledikleri eğlenceler bir şeye benzese" dediler. Ben bunu işittim. Bir daha kapı kapı dolaşır mıyım? Benden bekliyorlardı. Ben gitmeyince apışıp kaldılar.

Adnan:

— Böyle olduğunu bilmiyordum, dedi. Vallahi hakkın var.

— Balıkçı kızı olduksa hiç mi kişiliğimiz yok?

— Deniz, bu balıkçı kızı sözü bana çok dokunuyor. Sen ille kendine böyle dedirtmek istiyorsun. Bir defa kendi önemini düşün. Sen elini çekiyorsun, tertipledikleri eğlence de bir şeye benzemiyor. Önceden bilet dağıtmayacağını söylemiştin her hâlde.

— Söyledim, sen kendini hint kumaşı mı sanıyorsun demişti müdür. Bunun üzerine ben de annemi karıştırmadım.

— Sonra da gelip annene çattı değil mi?

— Evet. Hem burnu büyük, hem de manyak.

— Sen üzme kendini artık.

— Aldırdığım yok. Şurada elli kişiyiz, birbirimizi biliriz. Ben de bu köyün okulunda okumuşum. Okudumsa her sene babam yardım yaptı. Annem hâlâ okul-aile birliğinde. Hem çalışır, hem de aidat verir, kardeşim için.

— Yazlıkçılar elbette bir şey dememiştir. Ama yerlilere ne oluyor?

— Sen bu köyde manyak yok mu sanıyorsun? Derme çatma eğlence yapıp maskara olacak ne var? Dünyanın parasını ver, zarara gir. Balıkçılar kahvesi bir günlük kazancını verse yetişir. Köyde bu kadar yeni zengin var. Hep biz mi verelim? diyorlar. Fakir kimin fakiri, dul kadın hangi köyün zavallısı bunu hiç düşünmüyorlar. Kimde varsa o verir.

Deniz yine o soluk pantalonunu giymiş, bir kilim üstüne oturmuş, ağ tamir ederken Adnan sırtını ağaca dayayıp çömelmişti.

Deniz başını çevirdi. Arsaya girilen yıkık duvarda bir iki yerli çocuk birikmişti. Deniz seslendi:

— Haydi, bir şey yok. Sağ olan.

Sonra içini çekti:

— Bunlar benim köyümün çocukları, arkadaşlarım, benim kuşağım, dedi. Senin bana bir zarar vermenden korkarak gözetliyorlar. Bu hâlleri için onları kınama. Beni severler, korumak isterler. İçlerinde büyükleri de var. Lisenin sonunda oğlanlar. Beni gücendirmekten korktukları için birşey söylersem esirgemezler.

— Biliyorum Deniz. Çekiştiğimiz sırada irili ufaklı belki elli kişi birikti. O zaman kızmıştım ama sonradan hak verdim. Sen hakikaten korunması gerekli bir kızsın.

– 9 –

Eylül sonlarına doğru yazlıkçılar birer birer köyden ayrılmaya başlamışlardı. Çoğunun okulda çocukları vardı, kışlık evlerine, dairelerine yerleşecek, kış hazırlığına başlayacaklardı.

Hâlbuki köyün ekim ayında da çok güzel günleri olurdu. Apartman ancak ana cadde üzerindeydi, daha gerilere doğru sokak içlerinde evler ve daha gerilerde köşkler bulunuyordu.

Yakınlarındaki korulardan kök ve odun getirdikleri gibi, iskeleye büyük kayıklarla da odun gelir, bunlar depolara yığılırdı. Gücü yeten odununu bu depolardan alıyordu. Herkes sıraya girer ve artık odun kesen testerenin sesi sabahın erken saatlerinden, gece yarılarına kadar devam ederdi.

Bu yaklaşmakta olan kışın sesiydi.

Bir akşam üzeri, Doktor Cahit, Nevin Hanım, Adnan ve Ayhan Feride Hanım'a gelmişlerdi. Evin içinde öyle oturacak yer olmadığı için çamın altındaki masanın etrafına sandalyeler konmuştu.

Deniz kahveleri verdikten sonra iki erkek çocuğa ve kendisine çay getirdi. Bir müddet büyüklerin konuşmalarını

beklediler.

Doktorla karısı ertesi gün Şişli'ye gideceklerdi. Artık yaz tatili bitmişti. Allahaısmarladık demek için gelmişlerdi. Samimi olarak görüştükleri başka kimseleri yoktu.

Cahit Bey adres bırakıp davet ettikten sonra:

— Eeee, Deniz Hanım, dedi. Yazlıkçılardan biri daha gidiyor işte. Sel gider kum kalır derler. Siz de rahat bir nefes alırsınız.

Deniz bu dokunaklı söze karşı:

— Bu köyün sahibi biz değiliz beyamca, dedi. Buralarda kimler yaşadı, kimler ölüp gitti, bizden sonra da buralarda kimler yaşayacak. Ben bunu düşünürken aklıma bir beyit gelir. Galiba bir romanda okumuştum. Şöyle bir şey.

Deniz sesine bir güç katarak okudu:

"Mecnun gitti hane-i dehri bana ısmarladı,

Bir harap evdir kalır, divaneden divaneye..."

Doktor dayanamadı, kalktı yerinden, Deniz'in yanına gitti ve onu kucaklıyarak göğsünün üstünde sıktı:

— Çok yaşa yavrum. Vallahi sen Adnan'ın dediği gibi bir harikasın.

Yerine otururken Deniz'in okuduğu beyiti tekrarlıyordu. Nevin Hanım:

— Hakikaten çok güzel ve yerinde bir söz, dedi. Ama neden bunu söyledin deniz, lütfen izah eder misin?

Kız içini çekti:

— Biz bu köyün temelli sahibi değiliz demek istedim, dedi.

Yaşadığımız kadar memleketin her yeri hepimizindir. Benim yazlığa gelenlere düşman olduğumu zannetmeyi-

niz. Ama bazı insanlar var ki, müstemlekeye gelmiş medeni memleket insanları gibi yerlileri hor görürler. Sonra giderler, arkalarında biraz süprüntü, bazen esnafa biraz borç, bir iki boşalmış konserve kutusu ve kırılmış bir iki cam bırakırlar.

Doktor:

— Çok güzel söyledin yavrum, dedi. Biz de böyle kötü bir tesir bırakmadan gitmek isteriz.

Adnan içini çekerek:

— Baba, ben yaptım o saygısızlığı, dedi.

Deniz:

— Hesaplaştık, dedi. İnsanların arasında en iyi dostluk bir kavgadan sonra başlarmış. Sen arkadaşlar arasında korkunç bir tipsin Adnan. Ama yalnızken çok iyi bir arkadaşsın. Bizim yerli çocuklar da böyle. Artık büyükler konuşsun, biz susalım.

Doktor:

— Biz çok temiz anılarla dönüyoruz, kızım, dedi. İnşallah yazlıkçılar bu yıl fazla bir zarar vermemişlerdir.

Deniz:

— Siz değil, dedi. Ama bazı gençler benim çok üzüldüğüm iki büyük suç işlediler. Birisi İdris Efendi'nin karpuzu, öteki de Mustafa Efendi'nin can eriği. Bakınız, İdris Efendi, bostana yakın, bahçeli, küçük bir evde oturur. Bahçesinde çeşitli meyve ağaçları vardır. Adamcağız özenir, bezenir, meyve, sebze ve çiçek yetiştirir. İki yıldır inmeli. Koltuk değnekleri ile belinden aşağısı tutmadan, ipe asılmış çamaşır gibi sallanarak yürür. Bahçeye karısı bakıyor. Bu sene kendi eliyle bir karpuz dikmiş. Yazlıkçı oğlanlar öğle sıcağında bahçeye girmişler, bir hayli meyve kopardıktan sonra karpuzu da bulup taşa vurarak kırmışlar, oracıkta zift-

lenmişler. Adamcağız bir evlât gibi yetiştirdiği, sallana sallana gidip âdeta ninni söyleyerek büyüttüğü karpuzunun kabuklarını görünce haykıra haykıra ağlamış. Oğlanlar buna kahkaha ile gülmüşler. Bu, bir tek kapuzun hikâyesi değildir beyamca, bu bir duygu hikâyesi, bir vicdan hikâyesidir. Bunun bedeli ne parayla ödenir, ne özür dilemekle.

— Kızım, sen bu hassas yürekle çok gözyaşı dökersin.

— Belki beyamca. İkinci cinayet de bahçe sahibi Mustafa Efendi'nin can eriği. Geçen sene bir kalem aşısı yapmış. Aşı tutmuş ve sürmüş. Bir de erik vermiş. Bu erik büyüyünceye kadar adamcağız âdeta başında bekçilik yapmış. Ama bir gün, ay ışığında bahçesine giren haşarılar birçok yemiş arasında o tek eriği de koparmışlar, hem de eriği veren aşılı dalcıkla beraber.

Kız başını salladı:

— Beni yazlıkçı düşmanı, diye ayıplayanlar olur, dedi. Ama böyle hareketler beni çok üzüyor, o insanların ıstıraplarını ben çekiyorum. İstemiyorsam işte bu yüzden istemiyorum. Yoksa burası yalnız benim memleketim değil.

— Bu insanlar şikâyet etmiyor mu Deniz?

— Şikâyet ayrı bir mesele beyamca. Burada bir polis merkezi var. İkide bir komiser muavini, yahut polisler değişir. Bütün dikkatleri dırıltı, sızıltı çıkmasın, hep bu. Adamcağız şikâyete gider, oğlanın anasını ve babasını getirirler, suçu dinler ve: "Bunun için mi insanı rahatsız ediyorsunuz, ne saygısız insanlarsınız be, bir eriğin, bir karpuzun lâfı mı olur? Al paranı, bas git şuradan" derler. Komiser de: "Al paranı, uzun etme!" der. Tabiî adam parayı almaz, çekilir gider. Arkasından da bir araba lâkırdı söylerler.

— Deniz, kırma bizi bu kadar. Bir daha yıla gelmeye cesaretimiz kalmayacak.

— Ben ne Adnan Bey'den, ne de kardeşinden şikâyetçiyim. Onlar efendi çocuklar. Nihayet bazı taşkın hareketlerini anladılar. Adnan Bey bana da söz verdi. Bu yıl öyle çalışacak ki, bir daha yazlığa geldiğiniz zaman onun son sınıfa geçmiş olduğunu öğreneceğim.

Doktor oğluna baktı. Adnan:

— Baba, dedi. Deniz beni bunun için çok zorluyor. İnan bana bazı davranışlarımın yanlış olduğunu anladım. Bu kız benden küçük, ama yine bizim kuşaktan. Sen bana çok söylediğin için sözlerin artık tesir etmiyor. Boş veriyorum, ama Deniz'in sözleri ciğerime işliyor.

Deniz:

— Benim kimseyi zorlamaya hakkım yok, dedi. Pekâlâ gençsin. Ama şu okumaya karşı olan antipatini anlamıyorum. Ne yaparsan yap, istersen kötü adam ol, serseri ol, fakat oku. Bilmek, öğrenmek bir silâhtır. Dengesiz bir genç topluluğunun kalabalığı arasına karışıp sonunu bilmeden sürüklenip gitmekte ne anlam var? Yaptığını bilerek yap.

Kız yavaş yavaş anlatıyordu:

— Elâlemin kapısının önünde, içeride hasta mı var, çocuk mu var, hiç düşünmeden beş altı arkadaş, kafalar dumanlı, ağızlarında yarıya kadar tükrükle ıslanmış sigaralar, birtakım bayağı ve adi şakalarla itişip kakışacağına biraz daha yararlı davranışlarda bulunsalar olmaz mı? Hayatlarının, ömürlerinin bu pırlanta kadar kıymetli yılları boşuna akıp gidiyor. Adnan Bey de bana kalırsa yeteri kadar zaman kaybetmiştir. Hangi mesleği tutarsa tutsun, ama okumuş bir insan olarak tutmak isteyeceğinden eminim. Canım, artık bir balıkçı kızı kadar da okuyamaz mı?

Yarı şaka, yarı ciddi konuşmalar bitti. Ertesi sabah erken gideceklerdi. Akşamdan veda ettiler.

Hakikaten, ertesi sabah, ana kız, akıntıya kaptırarak İstanbul'a doğru inen vapurdan sallanan ellere karşılık verdiler. Feride Hanım:

— İyi insanlardı, dedi.

— Öyleydiler anne.

Birkaç gün sonra, son yazlıkçı da köyden elini çekince sokaklarda ve yalılarda bir gariplik belirdi. Sesler ve gürültüler kesilmiş, yollarda dolaşanlar eksilmiş, kahvenin yanındaki terasın üstündeki tente toplanıp kaldırılmış ve masalar, sandalyeler bir köşeye çekilmişti.

Artık yalı rıhtımlarında o gülüşmeler, o şakalaşmalar yoktu. Poyraz devamlı olarak estiği için, ev sahipleri de rıhtıma pek çıkmıyorlardı.

Hele okullar açılıp da büyük ve küçük öğrenciler gündüzleri evlerinden ayrılınca köy büsbütün boşalmış gibi oldu.

– 10 –

Ekim ayının ortalarında, Feride Hanım Almanya'ya yazdığı mektupta şöyle anlatıyordu:

"Cemil, yazlıkçılar gitti. Köy boşaldı. Sanki bir tembellik, bir üşengeçlik çöktü üstümüze. Bu arada kış hazırlıkları da başladı... Belki biraz canın sıkılacak ama insanları yeteri kadar tanırsın. Sana bunu ancak kızının değerini anlatmak için yazıyorum.

Yardımsever kurulundan ben çıktım. Deniz böyle istedi. Çünkü tertipledikleri bir eğlence için Deniz kapı kapı dolaşıp bilet satmak ve bu arada teberru toplamak istemedi. Çünkü her yıl kırıcı olaylarla karşılaşıyordu. Tabiî o elini çekince kimse bilet satamadı. Eğlenceyi duhuliye ile yaptılar. Ele geçen para masrafı bile karşılamadı."

Dernek başkanı olan ilkokul müdürü çocukların kayıt tazeleme günü Deniz'e fena hâlde hücum eder. Herkesin içinde:

— Balıkçının kızı olduğunu unuttun da bilet satmak arına mı gitti? Bu kadar fakir çocuğa, köyün yoksullarına ne ile bakılacak? der.

Deniz sinirlenir:

— Müdüre Hanım, derneğinizin geliri bir balıkçı kızın himmetine mi kaldı? Ben dilenmem diye vaktiyle size haber vermedim mi?

Kadın etrafındakilere:

— Görüyor musunuz emek verdiğim, yetiştirdiğim balıkçı kızını? der.

Deniz büsbütün sinirlenir:

— Baksana bana, sen bana ne emek verdin? der. Bir gün derse mi girdin? Beni gelen müfettişlere örnek öğrenci olarak göstermekten başka ne yaptın? Sen öğrenci değil, şalgam bile yetiştiremezsin. Benimle birlikte bu okula yazılanlar daha dördüncü sınıfta dönmeden başları döndü. Yetiştirsene bakayım.

Başöğretmen:

— Çok söylenme, işim var. Kardeşini al da git. Ben onu kaydetmiyeceğim bu sene okula. O da senin gibi edepsizin biri...

Deniz:

— Ben kardeşimi Kandilli'ye yazdırırım, der. Senin bulunduğun okulda onun okumasını istemiyorum.

Suat Hanım:

— Nakil kâğıdını vermiyeceğim, der.

Bu sefer Deniz:

— Seni tepe saçından tutar, uskumru ayıklar gibi gırtlağına yapışınca ciğerini de beraber söker alırım, der.

Suat Hanım baygınlıklar geçirir. Deniz'i çıkartırlar dışarıya. Doğru Kandilli'ye gider, kaydını yaptırır. Orada da olayı anlatır. Eve geldi bana; dernekten ve okul aile birliğinden istifa edeceksin, dedi. Çaresiz razı oldum. Bunun üzerine yerlilerin hepsi bana ricaya geldiler. Ben balıkçı Ali Reis'in gelini ve köyün eskilerinden Albay Asaf Bey'in de kızıyım. Balıkçılar da, esnaf da, emekliler de hep beni tutarlar. Müdüre Hanım başka semtten gelme bir öğretmendir.

Fakat iş bununla halledilemedi. Köyde yatalak insanlar var. Kimsesiz dullar var. Bunlara kim bakacak? Okul aile birliği gibi yardımsevenler derneği de çökmüş gibi. Suat Hanım çalıştı, çabaladı, hiçbir iş yapamadı. Diğer taraftan bize yanıp yakılanlar oldu.

Deniz tek başına bir şeyler yapmaya kalktı. Ona bunun sakıncalarını anlattım. Suat Hanım da kıza zarar vermek için fırsat arıyor. Düşündü, taşındı, nihayet bir çare buldu. Şimdi Şaban Efendi, dört kişiye günde birer kilo ekmek veriyor. Kasap İlyas Efendi iki yüz ellişer gram et, sütçü Sadık birer kâse yoğurt, bakkal Kadri kış boyunca beş kilo şekerle beş kilo yağ, oduncu Rasim de beşer çeki odun vermeye zorlanır. Deniz bunları başardı. Kimisiyle kavga etti, kimisini tehdit etti. Hepsi de:

"Senin bir istediğin yok mu?" diyorlardı.

Bunlardan başka kız banka müdürü Erdoğan Bey'e gidip Deniz'in isimlerini verdiği dört kızın ayakkabılarını alıp önlüklerini yaptırmasını ve geçen yıldan kalan reklâm defter ve kalemlerinden vermesini ister.

Kahveci de altı çocuğu giydirmeye memur edilir. Eczacı dört yoksulun ilâç isteklerini ücretsiz temin edecektir.

Bütün bunlar köyün günlük dedikodusu oldu. Başöğretmen Suat Hanım bana ve Deniz'e haber gönderdi. Fakat kız gitmediği gibi beni de göndermedi.

Bazı sınıf öğretmenleri araya girmek istediler ama Deniz inadından vazgeçmedi.

— Balıkçı kızının gönlünü almaya ne lüzum var? diyordu.

Köyün fakir fukarasına, yoksul ailelerin çocuklarına eskisi gibi, fakat sadece Deniz'in çalışmasıyla bakıldı. Fazla olarak köyde diğer esnaf ve yerli aileler Deniz'e sesleniyorlardı: "Denizciğim, biz bu köyden değil miyiz? Niçin bizi yardımdan geri bırakıyorsun." Kız onlara şu cevabı verdi: "Yardım için kapılar açık. Yoksulları tanıyorsunuz. Gidin, kapılarını çalın, yardım edin. Ben kimseden para almam.

Ama Suat Hanım'ın da başı derde girdi. Okul aile birliğinin faaliyeti yalnız çocukların çalışma kontroluna kalıp yardımsevenlerin de fakir çocuklara yemek yediremediğine gelince okulda bir tahkikat yapılır. Kızı ilkokul müfettişliğine çağırırlar. Davete: "Okulumu bırakıp gelemem" diye cevap verir. Bir müfettiş Kandili'de müdürün yanında kızı görüp olayı bir de kendisinden dinlemek ister. Deniz şu cevabı verir:

— Esnaf fakirlere bakıyor, on iki fakir çocuk vardı, bunlar da giydirildi. On iki çocuğu ayrı bir masaya oturtup işte bunlar fakir çocuklarıdır, biz onlara bedava yemek veriyoruz, karınlarını biz doyuruyoruz diye gururlarını kırmaya, onları ayak altında göstermeye neden gerek duyuyorsunuz?

Feride Hanım mektubunu geçime ait bazı yazılar ve iyi dileklerle bitirmişti.

– 11 –

Çok güzel manzaralı bir odada, denize ve boğaza karşı oturan kırmızı yüzlü ve hayli yaşlı olan misafir içeriye giren kıza dikkatle baktıktan sonra hayli bozuk bir sesle:

— Ben sizin büyükbabanızım, kızım, adım Asaf'tır, emekli Albay Asaf, demişti.

— Bir yanlışlık olacak beyefendi, dedi. Ben büyükbabam olduğunu bilmiyorum. Hem ben bir balıkçının kızıyım.

— Anneniz Feride Hanım değil mi? dedi.

— Evet efendim, siz nereden biliyorsunuz?

— Nasıl bilmem yavrum, ben annenizin babasıyım.

— Çok şey, annem bana bir babası olduğundan söz etmedi.

— Yavrum, bir anlaşmazlık olmuştu. Hem anneniz ara sıra Nihal Hanımla, yani sizin büyük anneniz, benim de eşimle görüşüyor.

— Olabilir beyefendi, ama benim annemin bir babası ve benim de büyükbabam bulunsaydı, elbette birbirimizi tanırdık.

Emekli albay üzüntülü bir bakışla kızı süzdü içini çekerek:

— Yavrum, dedi. Böyle bir ziyaret olursa tanımamanız için anneniz size tenbih mi etti?

— Annem bana hiçbir şey tenbih etmez beyefendi.

— Sen mantıklısın kızım, ama ben mantıklı değilim. Anneannenin dediği kadar varmış. Gitme, kalbini kırar, dedi bana. Annenize çok benzediğinizi de söylemişti kızım, dedi. Hakikaten Feride'ye çok benziyorsunuz. Ama siz daha güzelsiniz. O da sizin gibi kişilik sahibi çok zeki ve haksızlığı hiç sevmeyen bir kızdı. Zaten bunun için ben on beş, on

altı yıldan beri evlâtsız kaldım. İnat ettim, öfkelendim, hattâ kızımı haklı bulduğum ve davranışının çok insanca ve mertçe olduğunu takdir ettiğim hâlde inadımı kırmadım.

Adam ağlayacak gibiydi. İçtiği sigara sanki ona cesaret veriyordu.

— Bana sizi anlattılar kızım. Son derece zeki, duygulu, aynı zamanda atak ve inatçı bir kız çocuk olduğunuzu söylediler. Feride de böyleydi. Nasıl evlendiğini belki size anlatmıştır.

— Bu masalı biliyorum efendim.

— Bir büyükbabanız olduğunu öğrendiğiniz hâlde kendisini görmeyi hiç arzu etmediniz mi?

— Hayır efendim. Kızını kovan bir baba her şeyi göze almış demektir, hem evlâdına karşı ve hem de ondan gelecek bir çocuk varsa ona karşı da sevgiden vazgeçmiştir.

— Kızım, karşınızda yetmiş yaşına gelmiş ihtiyar bir adam bulunuyor. Eğer babanız burada bulunsaydı sizin yaptığınız gibi beni yüzüme karşı ayıplamaz, bana bu yaşımda yargıç karşısında bir suçlu gibi eziyet çektirmezdi.

— Beyefendi, ben nihayet bir balıkçı kızıyım. Yaşlı başlı, bu memlekette üstün görevler almış bir şerefli insanı yargılamak benim haddim değildir. Ben kim olduğumu çok iyi biliyorum.

— Kızım, annen geçenlerde annesini gördü. Konuştular. Benim kendisini görmek için içimin titrediğini öğrenmiş. Yalnızlık içinde, evlâtsızlık içinde olduğumu, bunun beni çok üzdüğünü takdir etmiş. Babanın adresini istedim, onu da göndermiş. Ama senin için çok düşünmüş. Ahmet sakin bir çocuktur, fakat Deniz kırıcı bir insandır, demiş. Buna rağmen geldim kızım. Ben senin büyükbabanım. Sen de beni lütfen kabul et. Bak pırıl pırıl, yetişkin bir genç kızsın. Bunun bir büyükbaba için ne büyük bir değer taşıdığını düşün.

— Annem bana böyle bir ziyaretten bahsetmedi beyefendi.

— Etmemiştir, çünkü bunun hemen yapılacağını tahmin etmemişti. Bak yavrum ben bu okula çok gelirdim, burada bu odada müdür hanımla görüşürdüm. Çok severdim anneni. Burada piyano dersi de alırdı. Onun zekâsıyla övünürdüm. Beni burada yıldızlı, sırmalı ve resmî üniformamla gördüğü zaman çok sevinirdi. Bak yıllardan sonra tekrar buradayım. Ama sen beni istemiyorsun. Davranışlarım için ayıplıyor, karşımda durmak istemiyorsun.

Adam ayağa kalktı. Gözleri yaşarmıştı:

— Allah'a ısmarladık kızım, dedi. Bir daha belki hiç görüşmeyeceğiz. Fakat babana yazacağım ve ondan özür dileyeceğim.

— Beyefendi, müsaade ederseniz balıkçının kızı elinizi öpsün.

Adam işte bu sözden sonra ağlamaya başlamış ve ayakta durabilmek için Deniz'e tutunmuş, aynı zamanda onu göğsünde sıkmıştı.

Aradan bir hafta geçmişti. Deniz babasından bir mektup aldı. Babası sevgisinden, hasretinden uzun uzun söz ettikten sonra:

"Deniz," diyordu. *"Yaptığı yanlış hareketin kahrını tek başına çekmiş, üzüntü içinde ve artık yalnız kalmış bir yaşlı adamı bana yazdığı kadar hırpalamaya hakkın yoktu. Ben sana benim hıncımı al, demedim. Ben sana bir kin miras bırakmak istemedim. Hatta ben, annen gibi güzel ve zeki bir kızdan kendisini mahrum bıraktığım, baba kızın ayrılmalarına sebep olduğum için daima üzüntü çektim. Bak bana nasıl yakarıyor:*

Cemil Bey oğlum, Deniz beni yerden yere vurdu, öldüm öldüm dirildim. Oracıkta, okulun o odasında, annesinin be-

nimle övündüğü o yerde, bu ihtiyar yaşımda torunumun karşısında bir tarafıma inebilirdi. O inci gibi kızın dilindeki zehir geriye doğru benim bütün hayatıma işledi. Kimse beni onun kadar yüzlemedi, onun kadar azarlamadı.

Babanla aynı köyün çocuklarıydık Cemil. Liseye kadar birlikte okuduk. Baban balıkçılığa merak sardı. Hatta ailesi benim ailemden daha zengindi. Mükemmel bir yalıları, bağları, bağ köşkleri, motorlu kayıkları vardı. Belki o benden daha uyanık bir insandı. Bu günün gençleri sevleniyor ve ailelerine oldu bitti haberi veriyorlar. Sizler, yani sen ve Feride ne yaptınız? Birbirinizi gördünüz, beğendiniz. Aynı köyün çocuklarısınız. Ama benim kafam kaldırmadı bunu, kızımı kendi uygun bulacağım adama verecektim. İşte sen hiç de hak etmediğin bir cezayı çekerken Feride de gerekli yaşa ulaşmak için sabırla bekledi ve kendi hakkını kullandı.

O vicdanlı kızdan bundan daha dürüst bir hareket beklenemezdi ve o bir başkasıyla evlenseydi ömrü boyunca ıstırap çekerdi. O bir kere bile tekrar beni kırmadı. Ama onun kızı, Deniz çok güzel bir intikam aldı benden. Çiğnendiğimi, yüreğime basıldığını, insanlığımın ayaklar altında kaldığını gördüm. Ama çocuğun hakkı vardı. Ben hak etmiştim bunu."

Cemil daha sonra şöyle yazıyordu:

"Deniz, annen hiçbir zaman davranışlarıda bu kadar ileriye gitmedi. Sen daha genç ve bir kuşak daha sonra olduğun için atak ve kavgacı bir kızsın. Senin için daima üzüntü duyuyorum kızım. Belki davranışlarında tamemen haklısın ama bana ve senden önceki kuşağa bu davranışların endişe verebilir.

Babası daha sonra yapılacak yalıdan söz ediyordu:

"Deniz derme çatma iki odalı, uydurma bir evde yaşadığınız için ben çok sıkılıyorum. Üç yıldır sizden ayrı yaşama-

mın sebebi bir ev sahibi olmaktır. Burada aç ve açıkta değilim, ama hiçbir eğlenceye gitmiyor, hiçbir israfta bulunmuyorum. İnsan burada kazandığının hepsini yiyebilir. Burada bir para arttırmak için muhakkak biraz diş sıkmak, biraz mahrum yaşamak gerekiyor.

Oraya gelince küçük bir atölye açacağım. Yuvamızı kurmak için yalı arsasının bir kısmını gözden çıkarmak lâzım. Ancak meraklı bir insana ve şartlı olarak satabiliriz. Bu para bize de iki katlı, istediğimiz gibi bir yuva kurabilir.

Burada, yalnız geçen ve odama kapandığım saatlerimde daima sizleri bu arada otomobili, deniz motoru olan yeni ve zarif bir yalıyı, düşünüyorum. Akşamları evime döndüğüm zaman kendimi ne kadar mutlu bulacağım?

Dünya böyledir Deniz. Başkalarına karşı da affedici ve anlayışlı ol. Hemen kesin bir hükme varma. Sana bir kin aşılamamamız gerekirdi ama bunu biz düşünemedik. Kendi kendisini kimsesizliğe, evlât hasretine, torun hasretine mahkûm etmiş olan bir ihtiyara karşı yumuşak ve anlayışlı ol."

– 12 –

Cemil, yılbaşı tatilinde ancak bir hafta için gelebilmiş ve bu kısa zaman bütün aile için bir rüya gibi geçmişti.

Zavallı adam zamanını kıymetlendirmek için uyumak bile istememiş, çocuklarının ve eşinin yüzlerine bakmaya doyamamıştı. Ama bu zaman yine geçti ve rüyadan uyandıkları zaman Cemil için ne işi ve çocukları vardı, ne de İstanbul'da, köyde kalanlar için baba ve eş.

Cemil, kışın geldiği zaman, yirmi metre kadar cephesi olan bir arsayı satmıştı. Daha kıştan bir telörgü ile arsa ayrılmıştı. Oraya gelen bir mimar mayıstan beri bir kulübe kondurmuş, çimento, kum gibi malzemeyi yığmaya başla-

mıştı. Deniz'le kardeşi için bu vakit geçirten bir seyir oluyordu.

Haziranın ilk günlerinde beş altı kişilik bir ekip gelerek ilk iş olarak rıhtımı onarmaya başlamışlardı. Deniz'in içine kadar kalıp tahtaları konmuş rıhtımın tabanı temizlendikten sonra çimento dökümü başlamıştı.

Deniz zaman zaman çamın altında, gözlerini kitaptan ayırarak işçilerin çalışmalarına bakıyordu.

Bu yapı sırasında onların bir yararları olmuştu. Yalıda dağ suyu vardı. Çok lezzetli bir tatlı su. Bahçedeki bir çeşmeden alıyorlardı bu suyu. Daha önce bu çeşme evin altındaki sofada bulunuyordu. Mermer döşeli bir sofrada bir de havuz varmış.

Deniz mimara teklif etmişti:

— Bizim dağ suyumuz var. Sizin için arsaya su almak uzun sürer. Bize bir ziyanınız olmaz. Yalnız çeşmeden beri bir boru taktırınız.

Mimar buna sevinmişti, hatta sudan tatmış ve hakikaten çok lezzetli bir içme suyu olduğunu anlamıştı. Bazen telörgünün arkasından Deniz'e sesleniyor:

— Küçük Hanım, sizin yalıya ne zaman başlıyacağız, diyordu.

Cemil Bey yarım milyona yakın bir arsa parası almış ve onu köydeki bankaya karısının adına yatırmıştı. Köyde en büyük para yatırmış olanlar onlardı.

Çam ağacının biri öte tarafta kalmıştı. İşçiler bunun altında yemek yiyor veya dinleniyor, mimar da beyaz şapkasıyla sabahleyin erkenden geliyor, arabasını içeriye alarak yapıya bakıyordu.

Mimar ilk geldiği sırada Deniz hemen kendisiyle görüşmüş ve:

— Nebil Bey, demişti. Eğer sizin aylıklı işçileriniz yoksa köyden size rençber bulalım. Ben tavsiye edeceğim işçilere kefilim. Hem kendileri gidip gelme masrafından kurtulur, hem de emniyetli insanlar olduğu için biz de endişe etmeyiz.

Mimar:

— Bir usta işçim var, demişti. O lâzım olacak. Fakat bize üç rençber bulursanız memnun olurum.

Deniz hemen çarşıya kadar giderek haber vermiş, köyün yerlilerinden üç kişi bulunmuştu. Koskoca herifler ikide bir:

— Abla, sakın unutma, diyorlardı. İşçi lâzım olursa biz varız. Biz uzaklara gidemiyoruz. Senin sayende sebepleniriz.

Deniz de mimara işi sıkılamıştı:

— Daha sonra, yapıya başladığınız zaman yine bana haber veriniz. Çalışkan, gayretli adamlarımız var.

Bir gün Mimar Nebil Bey:

— Kuzum Deniz Hanım, demişti. İşçilerin, esnafın ağzından işitiyorum hep, sizden söz ediyorlar. Siz kimsiniz?

Deniz gülümsemişti:

— Ben mi? Balıkçının kızı.

–13–

Temmuz sonlarına doğru Deniz'e Adnan'dan bir mektup gelmişti. Haylaz oğlan şöyle yazıyordu:

"Sevgili Deniz, sana böyle seslendiğim için güzel kaşlarını çatma. Ben hayatımda ilk defa bir genç olmanın zevkine varmış bulunuyorum. Yalnız ben mi? Babam, annem, hatta kerdeşim her fırsatta seni konuşuyoruz, mert ve asil ruhlu annen, kıymet bilir baban ve onlardan daha baskın olan sen aklımızdan hiç çıkmıyorsun.

Önce benim sinirlerimin bozulmasından, inadımın tutmasından korkarak, senin sözlerinin benim üzerimde bir etki yaptığını, senin beni doğru yola sevkettiğini söylemek istemiyorlardı. Bu sakınmalarını sezdim ve bir gün onlara haykırdım:

— Ne var çekinecek, o kız benim aklımı başıma getirdi. O kız beni serserilikten kurtardı, o kız, balıkçının kızı. Sizin tehditle, azarlamakla yapamadığınızı o yaptı.

Bir eşkiya teşkilâtı kursan peşinden gelirdim Deniz. Önceleri kızdım, dişlermi gcırdattım, hırsımdan uykularım kaçtı, ama sen beni zehirlemiştin, yavaş yavaş bu zehir etkisini yapıyordu. Elime kitap alıyordum, odama sigara içmek için giriyor, fakat derse çalışıyordum. Hiçbir zaman beni şu veya bu iş için zorlamamıştın. Ama doğrunun öyle olduğunu bana öğretmiştin.

Sevgili Deniz. Kendim için değil, belki seni memnun etmek için, senin takdirini kazanmak için çalıştım. Bu yıl son sınıfa geçtim. Hem de takıntısız. Bana ilk defa tasasız bir tatil nasip oldu. Benimle birlikte anam ve babam da huzura kavuştu. Kalktık İngiltere'ye geldik.

Bana kalsa senin köyüne gelirdim. Seni görürdüm, senin köydeki hırçın arkadaşlığını isterdim. Ama beni zorladılar, hem Avrupa görmüş, hem de İngilizce'de biraz pratik yapmış olacaktım.

Sevgili Deniz, sana böyle seslendiğim için beni bağışla... Senin gibi üstün yaratılışlı bir genç kıza insan ancak temiz düşünce ve duygularla seslenebilir. Ama duygularımın hepsini sana yazamam, bunları mevsimsiz bulursun, fakat inan bana ki, içten konuşuyorum. İçimdekiler hep temenni, ümit, hayaldir.

Zaman zaman gözlerimi kapatarak kendimi köyde, yalının bir penceresinde sanıyorum. Ay karanlığı, deniz sessiz-

ce akıp geçiyor, karşı kıyının ışıkları denizde iplik iplik uzanıyor ve titreşiyor. Sonra görünmeyen bir yük gemisinin denizi döven pervanesinin güm güm sesini duyuyorum. Gündüzleri bu ses duyulmaz pek. Ama bomboş geçen şilebin su kesiminin altındaki kırmızı boyayı görmek mümkündür ve yarıdan çoğu dışarıda bulunan pervanenin denize vurdukça kanatlarından yükselen beyaz köpükler zıplar durur. Sen bu manzaraya alışıksındır. Ama ben son zamanlarda böyle şeylere dikkat etmenin tadına varmıştım. Senden aldığım ilhamlarla.

İnci gibi yazılmış bir şiir defterim yok ama, senden gördüğüm kadar bende üzerimde etki yapan beyitleri bir cep defterine yazıyorum. Babam da gençliğinde edebiyata biraz merak sarmış. Ondan çok yardım görüyorum."

Ve böylece devam edip giden mektubu Feride Hanım da bir defa gözden geçirdikten sonra:

— Deniz, demişti. Bu oğlan sana bir şeyler anlatmak istiyor.

Deniz:

— Farkındayım anne, dedi. Ama ben kimsenin eğlencesi olamam.

— Belki içten ve iyi bir niyet olabilir.

— Böyle şeyleri konuşmak ve düşünmek için zaman erken değil mi anne? Bir balıkçı kızı olduksa toplumun içinde kendimizi kaybettik mi?

Sonra sevimli bir biçimde güzel kaşlarından birini biraz kaldırarak düşünüyor ve:

— Sen niye balıkçının oğluna vardın anne? diyordu. Düşünebiliyor musun bugün gayet iyi ve olumlu yolda yürüyen Cemil'le evlenmeseydin onun cemiyet içindeki durumu ne olurdu?

— Cemil dediğin kim? Babandan öyle mi bahsedeceksin?

— Feride aklını başına al, ben topluma dışarıdan, aile dışından bakıyorum. Bir yabancı gözüyle. Ceza evinden çıkan o adam ne yapardı?

— Şüphesiz tahsilini tamamlamak aklına gelmeyecekti. Üç yıllık bir mahkûmiyeti olduğu için memuriyete de almazlardı. Tam bir balıkçı olup kalırdı.

— Feride'siz bir balıkçı değil mi?

— Evet ama ben de Cemil'siz bir Feride düşünemiyorum. Belki doktorun ailesinde bir samimiyet yoktur. Sadece seni takdir etmişlerdir, hepsi bu.

— Anne, ben de gelip beni alsınlar diye bekliyor muyum?

Deniz, tatilini hemen hemen yalılarının arsasında geçiriyordu. Rıhtım bittikten sonra bitişik arsadaki yalı yapımı başlamıştı. Hemen hemen çalışan amelenin çoğunu deniz köyden temin etmişti. Kız arasıra:

— Ahmet, beni mahcup edeceksin, sallanma bakayım.

Diye sesleniyor, Nebil Bey:

— Yok yok Deniz Hanım, diyordu. Hepsi hakkıyla çalışıyorlar. Ben hepsinden hoşnudum.

Deniz bazen balığa çıkıyordu. Kardeşi kürekte, ağır ağır sandalı olduğu yerde tutmaya çalışırken Deniz ekseriya her çaparisini dolu çekiyor, bazen koca bir gaz tenekesi balığı rıhtıma bırakarak:

— Nebil Bey, diyordu. İsterseniz siz de alınız. Bu balıkların tavası güzel olur. İşçi arkadaşlar için bırakıyorum.

Geniş, beyaz bir hasır şapkanın altındaki şipşirin genç kız yüzü bütün işçileri büyülüyor, ara sıra Nebil Bey'e:

— Bilemezsiniz beyefendi, diyorlardı. Ne yamandır bu balıkçının kızı. Bütün kış fakiri fukarayı o besledi. Fakir çocukları giydirdi, doyurdu.

Nebil Bey buna şaşıyordu:

— Deniz Hanım zengin demek ki.

— Yok beyim, ama sözü geçer. Bütün köyde kumanda eder. Hatırından kimse çıkmaz onun.

Günde bir defa öğleden sonra kahve, akşam üzeri de çay verdikleri için Nebil Bey Feride Hanımla Deniz'e karşı mahcup oluyordu. Bir aralık rıhtımı dolaşmaya ve Feride Hanıma:

— Hanımefendi, demişti. Bazen çimento harcı artıyor. Arzu ederseniz rıhtım taşlarının üstündeki aralıkları kapattırayım. Bunun bize bir ziyanı yok, ama sizin rıhtım taşlarının yağmur ve deniz suyundan müteessir olmasını önler.

Bu gibi işlere meraklı olan Deniz sorduğu zaman:

— Rıhtımın yan yüzüne dalgalar fazla bir zarar veremez, demişti. Asıl tehlike suyun yukarıdan inmesidir. Yağmur ve sert havalarda rıhtıma atlayan dalgalar rıhtımda buldukları taşların içine inerlerse harç ve toprak kısmını boşaltır ve taşların kaymalarına sebep olurlar.

Nebil Bey daha sonra onlara da güzel bir yalı yapabileceğini ileri sürüyor, Cemil Bey'in fikrini almak için Deniz'e bıraktığı plânlar hakkında mütalâasını söylüyordu.

Bitişik arsada yalının yapımı hızla ilerliyordu. Bu Deniz için hakikaten avutucu bir işti.

– 14 –

Yeni bir yaz mevsimi ve yeni bir yaz tatili süresi. Temmuz ayının ortalarındayız. Hemen hemen baharın başında

başlayan yapı işi kısa zamanda ilerlemiş, Ali Reis'in kalan yalı arsasının üzerine iki katlı zarif bir yalı yapılmıştı.

Mimar Nebil Bey, içten gelen bir istekle balıkçının kızının çağırısı üzerine köyden derlenen işçilerle yapıya girişmişti.

Feride Hanım, Cemil Bey, Deniz ve Ahmet daha kayıkhanenin üzerindeki iki odada barınıyorlardı. Yalının işleri tamamlanınca oraya geçilecek.

Fakat hemen şimdiden ana kız ve Ahmet oradalar. Boyaların rengine, fayansların döşenmesine bakıyorlar. İşçiler hiçbir zaman bu kadar isteyerek bu kadar içten çalıştıklarını bilmiyorlar.

Gündüz yemeklerini çamın altındaki masada yedikleri gibi ellerini, yüzlerini yıkadıkları zaman tertemiz havlulara kurulanıyor ve öğle kahvesinden başka günde iki nöbet çay molası veriyorlar.

Badana ve boya kokan yepyeni odalarda dolaşmak ne hoş! Konuşulduğu zaman sesler duvarlarda yansıyor, daha bir kuvvetli çıkıyor.

Daha şimdiden yol ile arsa arasına bir duvar çekilmiş ve iki kanatlı bir demir kapı takılmış. Sabah akşam Cemil Bey'in Almanya'dan getirdiği araba buradan girip çıkıyor ve adam getirdiği bir freze tezgâhında bir arkadaşıyla birlikte bazı makinelerin kırılan parçalarını yapıyor ve aynı zamanda yedek parça satıyor.

Almanya'dan yılbaşında dönünce işleri yolunda gitmiş, piyasada geniş bir dükkân bulmuş ve ayrıca makinelerini kuracak bir yer ve satış kısmı elde etmişlerdi.

Cemil Bey bu kadarını ummamıştı bile. O zaten gözü yüksekte olan bir insan değildi. Karısına ve çocuklarına kavuşmanın sevinci içindeydi. O hayatının değerini anlamış bir insandı. Üç yıl ceza evinde kalmış, bağımsızlığın hasreti-

ni çekmiş, ama oradan çıkar çıkmaz, Allah ona bir mükâfat gibi sevdiği kızı vermişti.

Acılarla, güçlüklerle kazanılan bu eş çok değerliydi. Bir üç yıl da Almanya'da çekmişti bu hasreti. Ama bir meslek sahibi olmuş, para sahibi olmuştu. Çok kısa bir zamanda işini kurmuştu.

Ayrıca aile yuvası da kuruluyordu işte.

Deniz lisenin son sınıfına geçmişti. Daha sonra ne yapacağını bilmiyordu. Müziğe ve edebiyata düşkün bir kızdı. Fakat çalışarak hayatını kazanmak gereğini duymuyordu, on altı yaşını bitirmek üzereydi, kardeşi ortaya başlıyordu.

Öğretmenleri veya yakınları hayatta nasıl bir yol tutacağını sordukları zaman:

— Balık tutacağım, ekmeğimi çıkartırım, diyordu.

Her bahane ile bir balıkçı kızı olduğunu söylemekten haz duyuyordu. Bu onun annesinin babasından almak istediği bir hıncın belirtisiydi. Uyanık ve soylu bir ailenin kızı olduğu hâlde hep "Balıkçının kızı" olduğunu söylüyordu.

Köydeki başarılı yardımları ve girişimleri için herkesin gözdesi hâline gelmişti. O yıl gelen yazlıkçılar büyük bir hayret içinde kalmışlardı. Adnan liseden mezun olmuş ve tamamıyla normal bir genç kıyafetini aldığı gibi o öksürüklerinden, benzindeki sarılıktan eser kalmamıştı.

Bir yıl önce Deniz'e sataşması ve sonraki hırsızlığı yüzünden hayli tartaklanan Erol o sene gelmemişti. Tuttuğu yol, ailesinin gözleri önünde kendisini bir felâkete, şerefsiz birhayata doğru götürüyordu.

Doktor Cahit Bey'le eşi Nevin Hanım, köye gelir gelmez Feride Hanım'a bir ziyaret yapmışlardı. Bu ziyarette Cemil Bey de bulunyordu. Çamın altında otururlarken Doktor:

— Deniz, demişti. Adnan'ın üzerinde senin büyük etki-

lerin oldu. Ona iyi ve faydalı duygular aşıladın. Onu doğru yola çeken sensin. Bir küçük ve güzel kardeşin ana ve babadan daha çok etkisi olabiliyor. Şimdi üniversiteye girmek istiyor. Biraz acele ettiğimiz için bizi bağışla kızım. Ama muhakkak senin fikrini almak istiyoruz.

Cemil Bey şaşırmıştı. Kızına ve ötekilere hayretle bakıyordu. Deniz:

— Adnan zeki bir gençtir, dedi. Sonra onun kabiliyetlerini, isteklerini ben bilemem, nasıl olsa hangi fakülteye girse kazanacak ve başaracaktır.

Nevin Hanım:

— Deniz, dedi. Biz istiyoruz ki, onu nasıl tuttuğu yanlış ve karanlık yoldan çevirip aydınlığa çıkardın, onu bize kazandırdınsa gireceği fakülteyi de sen tayin et.

— Bir gencin istikbali bir balıkçının kızına bırakılmamalı hanımefendi?

Nevin Hanım dolu dolu bakarak:

— Biz ailece bütün kararları o balıkçı kızına bırakıyoruz, dedi. Çünkü senin isteklerini, tavsiyelerini o daima tutuyor ve bunda muvaffak oluyor, Ona sıhhati gibi bir hassaslık da kazandırdın. Edebiyat meraklısı oldu. Şimdi müziğe de başladı.

Doktor içini çekerek:

— Aşk olmayınca meşk olmaz derler kızım, dedi.

Deniz sözü fazla uzatmamak için:

— Ben kendimi Adnan Bey'e fakülte seçmekte pek yetkili göremiyorum, dedi. Ama memleket için faydalı olmayı arzu ediyorlarsa ya İktisat Fakültesini ya da Mühendislik veya Mimarlık Yüksek Okulunu seçebilirler.

Doktor:

— İşte buyurun, dedi. Bundan daha mükemmel bir fikir olamaz. Biz hâlâ edebiyat gibi, hukuk gibi fakültelerin üzerinde duruyorduk. Edebiyat hemen her zaman için gençlerde bir heves olarak vardır. Avukatlık gerçi bir meslektir ama memleketin ihtiyaçları daha çok imar ve iktisat yolunda çalışanları bekliyor. Ne dersin Adnan?

Adnan önüne bakarak:

— Deniz'den rica ederim, dedi. Lütfen bu iki fakülteden birini de seçsin. Talihim varsa onlara göre bir puan tutturmaya çalışacağım.

Deniz:

— İkisi de aynı önemde, dedi. Bu konuda daha fazla konuşmayalım. Puan tutturamazsanız da üzülmeyin. Nihayet birinden biri olur. Eh balıkçılık enstitüsüne girecek değilsiniz ya...

Adnan gülümsedi:

— Böyle bir fakülte olsaydı sana danışmazdım Deniz, dedi.

O akşam, misafirler gittikten sonra Deniz rıhtımda, odun ateşinden balık ızgarası yapıyor, annesiyle kardeşi sofrayı kuruyorlardı.

Cemil Bey:

— Deniz, dedi. Bu yazlıkçılar sana pek düşkün. Ne alıp veremiyorlar dersin?

Deniz ateşe damlayan yağların cızırtısını dinleyip balıkları çevirirken:

— Bir gün başları sıkıya geldi, karşıya götürdüm, o gün Nevin Hanım çıplak ayağımı pek beğenmiş baba, dedi. Böyle başladı ahbablık. Oğlan haylazların teki idi. Nedense bir iki söyledim dönüverdi. İnan baba, ben uğraşmasaydım Cahit Bey bu oğlunu okutamazdı.

— Ama adam ne dedi, duymadın mı? Aşk olmayınca meşk olmaz, dedi.

— Kimsenin dediğine kulak asma baba. Bak daha önümüzde birkaç sene var. Birbirimizi daha iyi tanırız, insanın duyguları devam ederse karakterleri de belli olmuş olur. Haydi sen yemeğe başla bakalım. Almanya'da balığın böylesini bulamazdın her hâlde.

Deniz tabağa aldığı ateş balıklarını babasının önüne koyarken:

— Bunları balıkçının kızı eliyle tuttu, dedi. Derya kuzuları bunlar. İkindi namazını denizde kıldı. Param olsa da ben de alıp yesem.

Deniz bunu söyleren bir balıkçı delikanlı gibi öyle çarpılıyor, bir tarafına doğru öyle konuşuyordu ki, Feride Hanım ona sarıldı, göğsünde sıkarken:

— Canım, dedi. Balıkçı kızım benim!

-SON-

27

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753812566
9 789753 812566

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com